

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΛΑ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140. — ΤΗΛ. 721.8308 | 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1982 | ΑΡΙΘ. 20

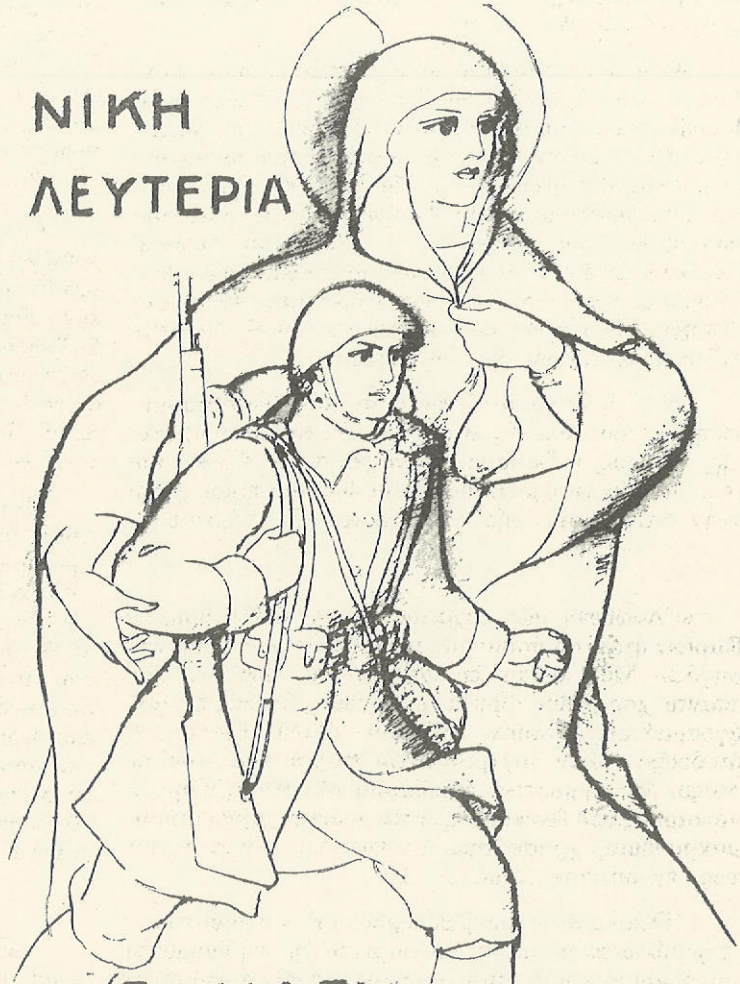
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

· Η Ἐκκλησία στὸν Ἀγώνα τοῦ Σαραντα. — Εὐαγγέλιου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανμίου Ἀθηνῶν, Εὐλογία τοῦ Θεοῦ «ἀνωθεν» καὶ «κάτωθεν». — Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Σεραφείμ, Ἐγκύκλιος γιὰ τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα. — Ἰωάννου Φουντούλη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανμίου Θεσσαλονίκης, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὲς, κανονικὲς καὶ ἄλλες ἀπορίες. — π. Φιλοθέου Φάροῦ, Ἡ ψυχικὴ ἀρρώστια καὶ ὁ ἱερεὺς. — Βασ. Μουστάκη, Ἡ περιπέτεια τοῦ Ἰωάν. — Πρεσβ. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, Παρανομία. — Ἰ. Μ. Χατζηφώτη, Χαιρετισμοὶ (ΚΔ' Οἴκοι) πρὸς τιμὴν Ἀγίων. — δ. Ἀγγελικῆς Ζησίμου, «Συνειδησιακὲς ἀνησυχίες» (SCRUPULE). Ἐπίκαιρα. — Φς, Τὸ Βιβλίο. — Εὐαγγέλιου Π. Λέκκου, Προβλήματα Ἱεροσολίων. — Νέοι συνταξιούχοι τοῦ TAKE.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ ΣΑΡΑΝΤΑ

ΝΙΚΗ
ΛΕΥΤΕΡΙΑ

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΜΑΖΙ ΤΟΥ

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰασιῶν 1 — Ἀθῆναι 140. Προϊστ. Τυπογραφείου Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3 Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.

Ἔργο τοῦ ἀειμνήστου ζωγράφου Γ. Γουναρόπουλου, τὸ ὁποῖο δημοσιευόταν στὶς ἡμερήσιες ἐφημερίδες τοῦ 1940 καὶ ἐξέφραζε τὴ θερμὴ πίστη τοῦ λαοῦ καὶ στρατοῦ στὶς δύσκολες ἐκεῖνες ὥρες.

ΕΥΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ "ΑΝΩΘΕΝ,, ΚΑΙ "ΚΑΤΩΘΕΝ,,

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

«Ἐβοήθησέν σοι ὁ Θεός... καὶ ἐδόξησέν σε εὐλογίαν οὐρανοῦ ἄνωθεν καὶ εὐλογίαν γῆς (κάτωθεν)» (Γεν. μθ', 25).

Γιὰ μιὰ διπλὴ εὐλογία γίνεται λόγος στὸν στίχο αὐτὸ τῆς Γενέσεως. Ὁ Ἰακώβ, ποὺ πεθαίνει, ἀπευθύνεται στὸν ἀγαπημένο του υἱὸ Ἰωσήφ καὶ τοῦ ὑπενθυμίζει, ὅτι ὁ Παντοδύναμος Θεὸς εἶναι χορηγὸς ἀφ' ἑνὸς «εὐλογίας οὐρανοῦ ἄνωθεν» καὶ ἀφ' ἑτέρου «εὐλογίας γῆς» ἢ — σύμφωνα πρὸς τὴ μετάφραση τοῦ διορθωμένου ἑβραϊκοῦ κειμένου — «εὐλογίας τῆς ἀβύσσου, τῆς κειμένης κάτωθεν» (Μτφρ. καθηγητοῦ Ἀθ. Χαστούπη).

Ἄλλὰ τί ἐννοοῦσε ὁ Ἰακώβ, ὅταν μιλοῦσε στὸν Ἰωσήφ γιὰ τὴ διπλὴ αὐτὴ εὐλογία; Πρώτιστα ὁ Ἰακώβ, ὅπως ἔκαμε στὶς εὐλογίες του, ποὺ ἔδωσε στοὺς ἄλλους υἱοὺς του, εἶχε μπροστὰ στὰ μάτια του τὴ μελλοντικὴ διαμονὴ στὴ Χαναάν. Ἡ χώρα αὐτὴ γιὰ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἰωσήφ θὰ ἦταν ἰδιαιτέρα εὐλογημένη καὶ καρποφόρος. Ἀπ' τὸν οὐρανὸ «ἄνωθεν» θὰ ἐρχόταν πλουσιώτερη ἢ λιακάδα πάνω στοὺς ἀγροὺς καὶ στὴ φυτικὴ βλάστηση. Ἄλλὰ καὶ οἱ πηγές τῶν ὑδάτων, ποὺ «κάτωθεν» συντελοῦν στὴν αὐξησὴ τῶν φυτῶν, δὲν θὰ ἔλειπαν.

Ἄλλ' ἡ διπλὴ αὐτὴ εὐφορία, ποὺ εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τοὺς ἀγροὺς, εἶναι ὁ τύπος καὶ τὸ σύμβολο τῆς εὐλογίας, ἡ ὁποία εἶναι ἀναγκαία γιὰ τὴν καρδιά μας, γιὰ τὴν πνευματικὴ ζωὴ καὶ ὀρίμανσή μας μέσα στὴν ἀτμόσφαιρα τῆς πίστεως καὶ τῆς Χάριτος.

*

«Ἄνωθεν» μᾶς ἔρχεται τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ὁ Παράκλητος, «ὁ θησαυρὸς τῶν ἀγαθῶν καὶ ζωῆς χορηγός». Μᾶς καθαρίζει «ἀπὸ πάσης κηλίδος» καὶ «πάντα χορηγεῖ»: «βρῦει προφητείας, ἱερέας τελειοῖ, ἀγγραμμάτους σοφίαν ἐδίδαξεν, ἀλειεῖς θεολόγους ἀνέδειξεν, ὄλον συγκροτεῖ τὸν θεσμόν τῆς Ἐκκλησίας». Μὲ τὴ μυστικὴ ἐντελέχεια τῆς Θείας Χάριτος «ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια» (Γαλ. ε', 22).

Ὅταν μιὰ — τραυματισμένη ἀπ' τὴν ἁμαρτία — ψυχὴ ἀναγεννιέται καὶ βλέπῃ μέσα τῆς τῆ θαυμαστῆ αὐτῆ καρποφορία: ὅταν μιὰ πεινασμένη γιὰ τὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ καρδιά τρέφεται καὶ ἐνισχύεται μὲ τὴ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς: ὅταν ὁ προσευχόμενος δέχεται καθημερινὰ «ἄνωθεν» ὄλο καὶ βαθύτερη ἐνίσχυση: ὅταν μέσα στὴ λειτουργικὴ σύναξη ὁ Κύριος βρίσκεται ἀνάμεσά μας καὶ μᾶς τρέφῃ μὲ τὸ Σῶμα

καὶ τὸ Αἷμά Του— ὅλα αὐτὰ εἶναι εὐλογίες «ἄνωθεν», ἀπ' τὸν οὐρανὸ.

Ὁ ἱερεὺς εἶναι κατ' ἐξοχὴν δέκτης καὶ πομπὸς τῶν θείων αὐτῶν δωρεῶν, εὐλογιῶν καὶ χαρίτων.

*

Ἄλλὰ ποιὰ εἶναι γιὰ τὸν πιστὸ «ἡ εὐλογία τῆς ἀβύσσου, τῆς κειμένης κάτωθεν»; Τί μοιάζει στὴ ζωὴ του μὲ τὴν εὐλογία, ποὺ δέχονται τὰ φυτὰ ὄχι μόνο ἀπ' τὸν ἥλιο, μὰ κι' ἀπ' τὰ σκοτεινὰ βάθη, ὅπου βρίσκονται οἱ ρίζες τους, ποὺ τοὺς φέρνουν τοὺς ζωτικὸς χυμούς; Ἡ εὐλογία αὐτὴ δὲν εἶναι μόνον «ἡ εὐλογία μαστῶν καὶ μήτρας» (Γεν. μθ', 25), ἡ εὐλογία τῆς βιολογικῆς καὶ σωματικῆς σφαίρας, ποὺ γίνεται συνδιάκονος στὴν ἀνώτερη πνευματικὴ ζωὴ. Ὁ Θεὸς πρέπει νὰ δοξασθῇ «ἐν τῷ σῶματι ἡμῶν καὶ ἐν τῷ πνεύματι ἡμῶν» (Α' Κορ. στ', 20).

Κίνητρα γιὰ τὴν ἀνώτερη πνευματικὴ ζωὴ μποροῦν νὰ γίνουν ἀκόμη κι' ἡ πάλῃ ἐναντίον τῶν σκοτεινῶν παρορμήσεων τοῦ «παλαιοῦ ἀνθρώπου»: οἱ κάθε εἶδους θλίψεις καὶ ταπεινώσεις τῆς εὐθραυστῆς ἀνθρώπινης σάρκας, ποὺ ὠθεῖ σὲ συνεχῆ μετάνοια, ταπεινοφροσύνη καὶ προσέλκυση τῆς Θ. Χάριτος: οἱ ἐπιθέσεις τῶν δυνάμεων τοῦ σκότους, ποὺ ὀδηγοῦν στὴν ἐπαγρύπνηση καὶ στὴν ἀγωνιστικὴ ἐτοιμότητα κι' οἱ κάθε εἶδους ἀσθένειες.

Ἐνας Παῦλος, ποὺ «ἠρπάγη ἕως τρίτου οὐρανοῦ... καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι» (Β' Κορ. ιβ', 3-4), διακηρύττει διὰ τὴν «κάτωθεν» θεϊαν εὐλογίαν: «Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῆ σαρκί, ἄγγελος σατᾶν, ἵνα με κολαφίξῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι... Ἦδιστα οὖν μᾶλλον καυχῶσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ» (Β' Κορ. ιβ', 7-9). Ἡ ζωὴ «ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ» δύναται νὰ εἶναι πηγὴ θεϊας εὐλογίας διὰ τὸν Παῦλον: «Ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατὸς εἰμι» (Β' Κορ. ιβ' 10).

*

Ἀληθῶς, πᾶς κληρικὸς ἢ «διάκονος μυστηρίων Θεοῦ» θὰ ἦτο εὐτυχής, ἐὰν ἀφ' ἑνὸς ἔβλεπεν εἰς τὴν προσωπικὴν ζωὴν του τὴν «ἄνωθεν» καὶ «κάτωθεν» εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐὰν ἀφ' ἑτέρου καθωδήγει διὰ τοῦ λόγου καὶ τοῦ προσωπικοῦ του παραδείγματος τὰ πνευματικὰ του τέκνα νὰ δέχωνται καὶ ἐκεῖνα τὰ ζωτικὰ ρεῖθρα τῆς διπλῆς αὐτῆς εὐλογίας.

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Σ Ε Ρ Α Φ Ε Ι Μ

Πρὸς

Τὸ Χριστεπώνυμον Πλήρωμα

τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Ἀδελφοί μου,

Ἡ σημερινὴ Κυριακὴ εἶναι ἡμέρα ἐνάρξεως τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων. Κατὰ παράδοση, ἡ Ἐκκλησία ἀπευθύνει μὲ ἐγκύκλιό της πρόσκληση πρὸς τοὺς γονεῖς, τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς παράγοντες τῆς Παιδείας, ἐπιστώντας τὴν προσοχὴ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ὄλων στὴν ἀναγκαιότητα τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς καὶ στὴν εὐθύνη ποὺ ἔχουν οἱ μεγάλοι γιὰ τὴν ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ κατάσταση τῆς νέας γενιάς.

Οἱ νέοι συμβάλλουν κατὰ ἓνα τρόπο ἀποφασιστικὸ στὴν ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ ἐξύψωση τῆς κοινωνίας μας καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπισημαίνουμε ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ μερικὰ καίρια προβλήματα τῆς ἐποχῆς.

Εἶναι σὲ ὄλους γνωστὸ, ὅτι σήμερον οἱ νέοι καὶ τὰ παιδιὰ μας ἔχουν ἀνάγκες μιᾶς οὐσιαστικότερης παιδείας καὶ «κουλτούρας», ἀνάγκες πνευματικῆς καὶ ἀνθρωπιστικῆς. Ἡ γενιὰ ἡ δική μας, τῶν μεγαλύτερων, ἐδάδισε μὲ τὶς ἀρετὲς τοῦ γένους μας καὶ μὲ τὴν πίστη τῶν Πατέρων μας. Κάθε νέα γενιὰ ὅμως ἀναθαπτίζει τὰ ἰδανικά της καὶ σ' αὐτὴ τὴ καθοριστικὴ καμπὴ μᾶς χρειάζεται συμπαραστάτες, μὲ κατανόηση καὶ ἀγάπη.

Ἀγαπητοί μου,

Τὴ σημερινὴ αὐτὴ ἡμέρα ἐνάρξεως τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, ἡ Ἐκκλησία μας θέτει γιὰ

μὴ ἀκόμα φορὰ στὴν ἐπικαιρότητα καὶ στὸ ἐνδιαφέρον ὄλων μας τὰ μεγάλα πνευματικὰ, ἱστορικὰ καὶ μεταφυσικὰ προβλήματα τῶν παιδιῶν μας. Μὲ τὴν πατρικὴ μου ἀγάπη ἀπευθύνω ἔκκληση πρὸς κάθε κατεύθυνση γιὰ μιὰ σοβαρὴ καὶ ὑπεύθυνη ἀντιμετώπιση τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ προβλήματος ποὺ λέγεται «νέα γενιά». Οἱ καιροὶ ἐπιβάλλουν ἔνταση προσοχῆς καὶ καταλλήλου προγραμματισμοῦ. Οἰκογένεια, Σχολεῖο, Πολιτεία καὶ Ἐκκλησία, χρειάζεται νὰ ἀνανεώσουμε τὶς δυνάμεις μας. Καλῶ τοὺς ἀγαπητοὺς μου συνεργάτες ἐν Κυρίῳ Κληρικοὺς καὶ Κατηχητὲς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς σὲ ἔξαρση πίστεως, σὲ κατανόηση καὶ ὑπευθυνότητα γιὰ μιὰ οὐσιαστικὴ προσφορὰ πρὸς τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς νέους μας. Καλῶ καὶ τοὺς προσφιλεῖς μου ἐκπαιδευτικοὺς καὶ γονεῖς ὅπως ἀξιολογήσουν τὶς μεγάλες ἀνάγκες τῶν παιδιῶν καὶ τῶν μαθητῶν, ποὺ δὲν εἶναι ἄλλες παρὰ οἱ ἐσωτερικὲς τοὺς ἀνησυχίες.

Παιδιὰ μου, Ἀδελφοί μου,

Ὅλοι μαζί ἄς ἐνώσουμε τὶς προσευχὲς μας πρὸς τὸν Κύριό μας, γιὰ νὰ ἀποβεῖ ἡ νέα γενιά, «ἡ ἐλπίδα τοῦ αὔριου», ἄξια τῆς φιλότατης ἡμῶν Πατρίδος.

Μὲ πατρικὴ ἀγάπη

Εὐχέτης σας πρὸς τὸν Κύριον

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

† Ὁ Ἀθηνῶν Σ Ε Ρ Α Φ Ε Ι Μ

ΣΗΜ.: Ἡ παροῦσα ἀνεγνώσθη εἰς τοὺς ἱεροὺς Ναοὺς κατὰ τὴ Θ. Λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς 3ῆς Ὀκτωβρίου.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

405. Στὸ χωριὸ ποὺ ἐφημερεύω κατὰ παλαιὸ ἔθιμο τελοῦν τὴ θεία λειτουργία καὶ τὴ γονυκλισία τῆς Πεντηκοστῆς στὸ ναὸ τοῦ κοιμητηρίου καὶ ὄχι στὸν ἐνοριακὸ ναό. Μετὰ τὴν ἀκολουθία ἀνάβουν κεριὰ στοὺς τάφους καὶ προσφέρουν διάφορα ἐδέσματα. Πῶς ἐξηγοῦνται καὶ ποιὰ στάσι πρέπει νὰ κρατήσουμε ἀπέναντι στὰ ἔθιμα αὐτά; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Δ.).

Ὁ καθηγητὴς Γεώργιος Μέγας στὸ βιβλίον του «Ἑλληνικὰ ἑορταὶ καὶ ἔθιμα τῆς λαϊκῆς λατρείας», 6' ἐκδ. Ἀθήναι 1963, σελ. 208 - 211, ἀναφέρει πλῆθος λαϊκὰ νεκρικὰ ἔθιμα, ποὺ συνδέονται μὲ τὴν ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς, τὸ Ψυχασάββατο ποὺ προηγεῖται καὶ τὴν ἑορτὴ τοῦ ἀγίου Πνεύματος ποὺ ἀκολουθεῖ. Ἀπαντοῦν σὲ πάρα πολλὰ μέρη ὑπὸ διάφορες μορφές, ὅπως τὸ ἀνάμμα κεριῶν στοὺς τάφους, τὴν προσφορὰ λουλουδιῶν, φαγητῶν ἢ γλυκισμάτων, τὰ «γονατίσματα» κ.ο.κ. Τὰ θεωρεῖ ὡς «πατροπαράδοτα ἔθιμα τῆς ἀρχαίας λατρείας τῶν νεκρῶν» καὶ ἐπιβίωσι τῶν τριημέρων εἰδωλολατρικῶν νεκρικῶν ἑορτῶν τῶν Λεμουριῶν (9, 11, 13 Μαΐου).

Οἱ ὁμοιότητες μὲ τὰ ἀρχαία προχριστιανικὰ ἔθιμα εἶναι τέ-

τοιες, ποὺ δὲν μπορεῖ κανεὶς εὐκολὰ νὰ ἀρνηθῆ τὴ στενὴ σχέση ποὺ ὑπάρχει ἀνάμεσα σ' αὐτὰ καὶ στὶς σημερινὲς ἐκδηλώσεις πρὸς τιμὴν τῶν νεκρῶν, ποὺ γίνονται κατὰ τὸ τρίήμερο τῶν ἑορτῶν τῆς Πεντηκοστῆς. Καὶ δὲν εἶναι μόνον τὰ λαϊκὰ αὐτὰ ἔθιμα. Τὸ Ψυχασάββατο τῆς Πεντηκοστῆς εἶναι ἐντεταγμένο στὸ ἑορτολόγιό μας ὡς ἡμέρα κοινῶν δεήσεων ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων. Ἄλλὰ καὶ ἡ ἴδια ἢ ἀκολουθία τῆς Γονυκλισίας κατὰ τὸν ἑσπερινὸ τῆς Πεντηκοστῆς δὲν εἶναι ἀμέτοχη ἀπὸ νεκρώσιμο χαρακτήρα. Οἱ δύο πρῶτες μεγάλες εὐχὲς τῆς τρίτης γονυκλισίας. («Ἡ ἀενάως ἑρρούσα...» καὶ «Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ αἰώνιος...») εἶναι σαφῶς νεκρώσιμες. Ἡ πρώτη μάλιστα συνδέει τὴν ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς μὲ τὶς ὑπὲρ τῶν νεκρῶν δεήσεις: «Ὁ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ παντελεῖᾳ ἑορτῇ καὶ σωτηριῶδει ἰλασμοὺς ἰκεσίους ὑπὲρ τῶν κατεχομένων ἐν Ἀθῆναι καταξιώσας δέχεσθαι, μεγάλας τε παρέχων ἡμῖν ἐλπίδας ἀνεσιν τοῖς κατοικοιμένοις τῶν κατεχόντων αὐτοὺς ἀνιερῶν καὶ παραψυχῆν παρὰ σοῦ καταπέμπεσθαι». Εἶναι γνωστὸ πῶς καὶ οἱ ἀρχαῖοι γονατίζαν γιὰ νὰ τιμῆσουν τοὺς νεκροὺς καὶ γιὰ νὰ προσευχηθοῦν γι' αὐτοὺς στὶς χθόνιες θεότητες.

Ὁ Χριστιανισμὸς κατὰ τὴ διάδοσί του ἐφάρμοσε μιὰ πολὺ σοφὴ τακτική. Ἀντικαθιστοῦσε ἰουδαϊκὲς ἢ εἰδωλολατρικὲς ἑορτὲς μὲ χριστιανικὲς, δίνοντας σ' αὐτὲς νέο νόημα. Ἔτσι ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Πάσχα καὶ τὴν Πεντηκοστὴ τῶν Ἑβραίων, ποὺ τὶς ἐκχριστιάνισε, ἀντικατέστησε καὶ τὶς ἑορτὲς τῶν γενεθλίων τοῦ ἀνικῆτου ἡλίου μὲ τὶς

ἑορτὲς τῆς Γεννήσεως καὶ τῆς Ἐπιφανείας τοῦ Ἥλιου τῆς Δικαιοσύνης, τοῦ Χριστοῦ. Τὸ θέμα τῆς σχέσεως τῶν Λεμουριῶν μὲ τὸ τρίήμερο τῆς Πεντηκοστῆς, μὲ τὸ ὁποῖο χρονικὰ περιόπου συμπίπτει, δὲν ἔχει μελετηθῆ. Ἄλλὰ καὶ ἂν ἀκόμα διαπιστωθῆ κάποια σχέση, αὐτὸ δὲν θὰ εἶναι στοιχεῖο κατηγορίας γιὰ τὴ χριστιανικὴ λατρεία. Κατὰ τὶς παραδοσιακὲς ἡμέρες λατρείας τῶν νεκρῶν οἱ χριστιανοὶ μπορούσαν ἀριστα νὰ προσεύχωνται ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων πιστῶν, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι υἰοθέτησαν εἰδωλολατρικὲς συνήθειες καὶ μόλυναν ἔτσι τὴν καθαρὴ τους λατρεία. Ἀρκεῖ νὰ διαβάσῃ κανεὶς τὴ θαυμασία ἀκολουθία τοῦ Ψυχασάββατου καὶ τὶς ἀριστουργηματικὲς καὶ θεολογικώτατες νεκρώσιμες εὐχὲς τῆς γονυκλισίας τῆς Πεντηκοστῆς γιὰ νὰ αἰσθανθῆ τὴν ἀβυσσο ποὺ χωρίζει τὴ λογικὴ λατρεία τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τὴν ἐθνικὴ λατρεία τῶν νεκρῶν.

Ὅσο γιὰ τὰ διάφορα λαϊκὰ νεκρικὰ ἔθιμα, ποὺ συνεχίζουν ἐν πολλοῖς ἀρχαῖα προχριστιανικά, καὶ πάλι αὐτὰ ἔμειναν στὸ περιθώριο τῆς χριστιανικῆς λατρείας χωρὶς νὰ θίξουν τὸν πνευματικὸ τῆς χαρακτήρα. Οἱ ἄνθρωποι σ' ὅλο τὸν κόσμον καὶ ὅποια θρησκεία κι ἂν ἔχουν, ἐκφράζουν μὲ παρόμοιους τρόπους τὴ λατρεία τους πρὸς τὸ Θεὸ καὶ τὴν τιμὴ τους στοὺς νεκροὺς. Ἐκεῖνο ποὺ ἔχει σημασία εἶναι τὸ νόημα, ποὺ δίνει ἢ κάθε μιὰ θρησκεία σ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς τύπους καὶ στοὺν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἐρμηνεύει τὴν πανανθρώπινη αὐτὴ γλῶσσα τῶν συμβόλων.

«ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ»

15νθήμερη Ἐφημερίδα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Εἶναι τὸ πνευματικὸ, μαχητικὸ ὄργανο τοῦ κάθε χριστιανοῦ. Πληροφορεῖ, ἐνημερώνει καὶ κατατοπίζει τὸ λαὸ πάνω σ' ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικά, πνευματικὰ καὶ θρησκευτικὰ ζητήματα ποὺ ἀπασχολοῦν τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον. Κυκλοφορεῖ τὴν 1η καὶ 16 κάθε μῆνα. Ἐτησία συνδρομὴ 300 δρχ. Καθηκὸν τῶν ἐφημεριῶν εἶναι ἡ ἐγγραφή συνδρομητῶν.

Η ΨΥΧΙΚΗ ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΚΑΙ Ο ΙΕΡΕΥΣ

Τοῦ π. ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΦΑΡΟΥ

Ὁ πολιτισμός, πού ἔχει ἐπικρατήσει στόν δυτικό κόσμο καί στόν τόπο μας, εἶναι χωρίς ἀμφιβολία παθογόνος. Εἶναι ἕνας πολιτισμός, πού δημιουργεῖ ψυχική ἀρρώστια ὅχι ἔτσι ὅπως τήν ξέραμε παλαιότερα. Ἡ συμπεριφορά πολλῶν ἀνθρώπων στήν κοινωνία μας παρουσιάζει ἀρκετικά σοβαρά συμπτώματα ψυχικῆς διαταραχῆς, πού δέν εἶναι εὐκόλα διαγνώσιμα ἀπό τόν ἀμύητο.

Πολλοί ἀπ' αὐτούς τοὺς ἀνθρώπους καταφεύγουν στοὺς ἱερεῖς καί ζητοῦν διάφορα «ἀγιοτικά» καί ἐκεῖνοι πολὺ συχνά ὅχι μόνο δέν εἶναι σέ θέση νά διαπιστώσουν τήν ψυχική διαταραχή, ἀλλά καί δίνουν συμβουλές καί ἐρμηνεῖες τῆς καταστάσεως αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, πού τήν ἐπιδεινώνουν ἐπικίνδυνα.

Ἡ περίπτωση πού ἀκολουθεῖ εἶναι μιὰ ἀπ' αὐτές. Ὁ ἄρρωστος ἀπ' αὐτά πού λέει φαίνεται νά εἶναι ἕνα σοβαρά παρανοϊκό ἄτομο πού ἔχει ἀνάγκη ἀπό ψυχιατρική θεραπευτική ἀγωγή. Αὐτά πού λέει γιά τή μάνα του ὅτι τοῦ ἔχει κάνει μάγια γιά νά χωρίσει ἀπό τήν γυναίκα του καί τὸ ἄλλο ὅτι νιώθει κάτι παράξενο νά τὸν τραβάει στό σπίτι τῆς μητέρας του, εἶναι στοιχεῖα πού μᾶς δίνουν τήν δυνατότητα νά συμπεράνουμε, ὅτι ἡ ἀρρωστημένη σχέσι με τή μητέρα του, εἶναι ἡ βάση τῆς ψυχικῆς του διαταραχῆς.

Μιὰ σοβαρὴ ἀντιμετώπισι τῆς καταστάσεως αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου θά ἀπαιτοῦσε μιὰ ἐξέτασι σέ βάθος αὐτῆς τῆς σχέσεως καί μιὰ προσπάθεια νά δογηθῆ αὐτός ὁ ἄνθρωπος, γιά νά ἀπελευθερωθῆ ἀπ' αὐτὴ τήν παθολογικὴ σχέση.

Ὁ ἱερεὺς πού τὸν ἀντιμετωπίζει δέν φαίνεται νά ὑποπεύεται τίποτε ἀπ' ὅλα αὐτά γι' αὐτὸ κάνει ἕνα ἐντελῶς ἄσχετο κήρυγμα πού φυσικά ἀποκλείει κάθε δυνατότητα οὐσιαστικῆς ἐπικοινωνίας με τὸν ἄρρωστο.

Ἄνδρας ἐτῶν 34, ἔγγαμος καί πατέρας ἐνός τέκνου, ἐξ Ἀθηνῶν, ἐλαιοχρωματιστής.

II. Καλημέρα σας.

A. Καλῶς τὸν πάτερ.

II. Μπορῶ νά σᾶς κάνω συντροφιά; Ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς σᾶς ἐπισκεπτόμαι.

A. Πάρα πολὺ θά τὸ ἤθελα αὐτό, διότι θέλω νά πῶ μερικὰ οἰκογενειακά πράγματα πού μοῦ συμβαίνουν. Μὲ

τὴ γυναίκα μου σχεδὸν βρίζομαι: σέ διάστασι καί τὸ παιδί μας ὀκτῶ χρονῶν ὑποφέρει.

Ὁ καλλίτερος φίλος μου σύναψε σχέσεις με τὴ γυναίκα μου, αὐτὸ πού ἤθελε ἡ μάνα μου, πού μᾶς ἔχει κάνει μάγια, νά χωρίσουμε καί νά μένω στό σπίτι μαζί της. Ἐάν δέν πιστεύετε νά σᾶς δείξω πῶς τὰ κάνει, τὰ ἔχω μέσα σέ μιὰ τσάντα (δείχνει διάφορα ἀντικείμενα). Μιὰ μέρα ἡ μάνα μου κάλεσε τὸν Ἱερέα τῆς ἐνορίας της νά μοῦ διαβάσει τοὺς ἐξορκισμοὺς καί νά τελήσει τὸ Μυστήριον τοῦ Εὐχέλαιου. Ἄλλ' ἐκεῖ διεπίστωσα παράξενα πράγματα. Ἡ μάνα μου μπαϊνόβγαυε καί ἔλεγε καί ἐκεῖνη κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἀκολουθίας τὰ δικά της. Πάντως, ἐκεῖνο, πού μοῦ ἔκανε ἐντύπωσι περισσότερο, εἶναι ὅτι καί ὁ Ἱερεὺς ἦτο μνημένος με τὰ σατανικά σχέδια τῆς μάνας μου.

II. Ἐσεῖς πῶς ἀντιδράσατε;

A. Δυστυχῶς δέν μπορῶ νά κάνω τίποτε. Ἐχω μελαγχολία, δέν μπορῶ νά δῶ τὴ γυναίκα μου καί τὸ παιδί μου καί νιώθω κάτι παράξενο νά μὲ τραβάει στό σπίτι τῆς μάνας μου. Ἡ γυναίκα μου ἄφησε τὸ φίλο μου καί θέλει νά πηγαίνω στό σπίτι. Μὲ παρακαλεῖ. Ἀλλὰ ἐγὼ δέν νιώθω καλά, πάτερ μου. Εἶμαι ἄρρωστος. Καί τώρα μάλιστα, γιά πρώτη φορά συμβαίνει αὐτό, θέλω νά συνάψω σχέσεις με τὴν ἀδελφὴ τῆς γυναίκας μου, τὴν κοινάδα μου. Τὴν πῆρα τηλέφωνο χωρὶς νά τῆς πῶ τίς διαθέσεις μου. Τί νά κάνω, πάτερ μου; Βρίζομαι: σέ πολὺ δεινὴ κατάσταση!

II. Τὸ πρῶτον, πού ἔχετε νά κάνετε, εἶναι νά ἀποκητήσετε ἐμπιστοσύνη στήν πρόνοια τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν Μυστηρίων ὡς καί ἄλλων μέσων τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Τὸ δεύτερον, νά κάμετε διώματά σας τὰ μέσα αὐτὰ ὥστε νά δύνασθε καί σεῖς νά θαδίσετε τὴ σωστὴ πορεία τῶν σχέσεών σας με τὸν Θεὸν Πατέρα, ἀλλὰ καί με τοὺς συνανθρώπους μας καί τὸ ἀποκλειστικὸ περιβάλλον σας, ἀλλὰ καί τὸ εὐρύτερο.

A. Θέλω τὴ διεύθυνσί σας, πάτερ, νά ἔλθω νά σᾶς συναντήσω εἰς τὸν Ναόν σας.

II. (Ἄφου ἔδωσε τὴν δ) νσίν του εἶπε:) Μετὰ χάρας σᾶς ἀναμένω. Περραστικά καί καλὴ συνάντησι. Χαίρετε!

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΟΥ ΙΩΝΑ*

Του κ. ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ

Τὸ φταίξιμο λοιπὸν τοῦ πρωταγωνιστῆ τῆς ἱστορίας μας, ἂν πτοήθηκε μπροστὰ στὶς δυσκολίες ποὺ θὰ τὸν περιμέναν στὸν κραυγαλέα ἄνομο ἐκεῖνο τόπο, τὴ Νινευή, εἶναι πολὺ βαρὺ. Λιγότερο ὅμως βαρὺ θὰ ἦταν μὲ πρόσθετη μιὰν ἀντίληψη τόσο ἀντίθετη, ὅπως ἐκείνη ποὺ ἀρνεῖται περιθώρια ἀνεξάντλητα στὸ κῆδος τοῦ Δημιουργοῦ γιὰ τὰ κτίσματα του;

Ὅπως καὶ νὰ ἔχει τὸ πράγμα, ἐδῶ βρισκόμαστε στὸν χαρακτηρισμὸ τῆς πίστεως ἀπὸ τὸν Κίριεγκκαρντ. Εἶναι, λέει ὁ μέγας αὐτὸς Δανὸς θεολόγος καὶ φιλόσοφος, ἡ ἐνεργὸς πίστη ὁμοία μὲ ἓνα ἄλμα στὸ κενό. Ὄντως, τὰ φῶτα τοῦ νοῦ τῆς φωνάζουν νὰ μὴ τὸ ἐπιχειρήσει. Ὅμως ἐκείνη τὸ ἐπιχειρεῖ. Γιατὶ ζεῖ καὶ καρποφορεῖ μέσα σ' ἓνα μυστικὸ («ἐλεγχον πραγμάτων οὐ βλεπομένων») (Ἑβρ. ια' 1). Γιὰ τὸ διστακτικὸ, αὐτὸν ποὺ ρέπει στὸ λίγο καὶ ὄχι στὸ πολὺ, στὸ σχετικὸ ἀντὶ τοῦ ἀπόλυτου, δὲν εἶναι ἓνα τὸ ἄλμα ἀλλὰ δύο. Καὶ τὸ δεύτερο, μὴ μπορώντας νὰ τὸ κάνει, γιατί ἤδη τὸ βάραθρο χαίνει κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του, δὲν σημαίνει τίποτε ἄλλο ἀπὸ χαμό*.

Θὰ μπορούσαμε νὰ ὑποθέσουμε ὅτι τὸ ξάνοιγμα στὴν Ἄσπρη Θάλασσα** ὑπῆρξε μιὰ ἀπόπειρα διπλοῦ ἄλματος. Ἐνέργεια δηλαδὴ καταδικασμένη ἀπὸ πρὶν σὲ θανάσιμη ἀποτυχία. Ἀλλὰ δὲν κατέληξε ἐκεῖ. Καὶ αὐτό, χάρις στὴ σπλαχνικὴ Πρόνοια.

Μιὰ πρώτη μαρτυρία.

Ἡ παρένθεση τῆς δεινῆς τρικυμίας, ὅπου τὸ σκάφος κινδύνευε ν' ἀνατραπεῖ καὶ νὰ βυθισθεῖ, τί ἄλλο σήμαινε; Κανείς, ὅπως καὶ ὁ ὑπαίτιός της, δὲν ξεγράφεται εὐθὺς. Ἔτσι καὶ ἐκεῖνος, βρίσκεται τώρα μπροστὰ στὴν εὐκαιρία νὰ δείξει — πλάι στὸν κακὸ — καὶ τὸν καλὸ ἑαυτό του.

Ἀφοῦ, μὲ τοὺς κλήρους ποὺ ἔρριξαν οἱ ναυτικοί, φανερώθηκε ὅτι στὸν ἐπιβάτη τους, σὲ κάποια δική του ἀσέβεια, ὀφειλόταν τὸ κακὸ ποὺ τοὺς βρῆκε, τὸν ρώτησαν σχετικὰ. Καὶ πῆραν τὴν ἀπόκριση: «Δοῦλος

Κυρίου εἰμι ἐγὼ καὶ τὸν Κύριον Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐγὼ σέβομαι, ὃς ἐποίησε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν» (α' 9). Ὁμολόγησε στοὺς εἰδωλολάτρες τὴν πίστη του.

Νὰ ποὺ κάνει ἤδη, ἔστω καὶ σὲ τόσο μικρὸ ἀκρατήριο, ὅ,τι εἶχε παραλείψει πρὶν. Δίνει μιὰ μαρτυρία.

Κοινὴ φαινόταν ἡ τύχη του μέσα στὴν κοσμογλασιά, ποὺ τοὺς ἐπληξε καταμεσίς τοῦ πελάγου, τὸν (καλύδωνα τὸν μέγαν) (α' 4). Ἀλλὰ, στὸ ἀπώτερο τέρμα αὐτῆς τῆς συμφορᾶς, ἔλαμπε ἡ ἐλπίδα. Ὅσοι ἀγνοοῦν τὴν ἀλήθεια καὶ ζοῦν μὲ σκέψεις καὶ πράξεις σκοτεινές, δὲν ἔχουν αὐτὴ τὴν ἐλπίδα. «Τούτους γὰρ πάντας ἄνεμος λήψεται καὶ ἀποίσει (θὰ πάρει μακριὰ) καταγίς, οἱ δὲ ἀντεχόμενοί μου (οἱ προσκολλημένοι σὲ μένα) κτήσονται γῆν», λέει ὁ Ὑψίστος (Ἡσ. νζ' 13). Ὁ ὄλεθρος ἀφήνει ἄτρωτον ὅποιον εἶναι στερεωμένος στὸ βράχο τῆς θεογνωσίας.

Εἶναι μιὰ ὁμολογία θαρρετῆ, ποὺ τὴ γλυκαίνει ἡ ἀποκαραδοκία. Ὅχι γι' αὐτοὺς ποὺ τὴν ἀκοῦνε, μονάχα γιὰ τὸν ἐκφραστή της. Εἶναι ἓνας Ἰσραηλίτης, ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ φυλάει στὰ φυλλοκάρδια του τὴν ἰδέα ὅτι μονάχα γιὰ τοὺς ὁμαίμονές του ὑπάρχει ἡ κάθε λογῆς σωτηρία. Ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὰ ὕλικά δεινὰ καὶ ἡ οὐράνια ζωὴ. Ἀντίληψη στενόμυαλη, ποὺ ὅμως δὲν σκιαζεῖ ἀνεπανόρθωτα τὸ δόσιμο τῆς ὑπαρξῆς του στὴ μεταφυσικὴ πραγματικότητα.

Πῶς νὰ ἐξηγήσεις αὐτὴ τὴν ὠραία ἐκπληξὴ στὸ βίο ἐνὸς ἀνθρώπου, ποὺ εἶχε πεῖ «ὄχι» στοὺς οὐρανοὺς; Μὰ μὲ τί ἄλλο, παρὰ μὲ τὴν ἐνέργεια τῆς χάριτος; Ὑπάρχουν λαβές, στὸ μύχιο ἄνθρωπο, γιὰ νὰ τὸν πιάσει καὶ νὰ τὸν κάνει νὰ σηκωθεῖ. Ὁ ἴδιος ποὺ τὴν πηγάζει, ἔρχεται σὲ μᾶς, μᾶς ἀνεβάζει ψηλά, περιβάλλοντας τὸ εἶναι μας.

«Πλούτω ἀγαθότητος, ταπεινωθέντα τὸν ἄνθρωπον, ἀνυψῶ ὡς εὐσπλαγγνος, αὐτὸν ἐνδυσάμενος», ὅπως λέει ἓνα τροπάριο τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἐμφυσᾷ στὸ ἀδύναμο πλάσμα του, ὅταν κρίνει τὴν ὥρα κατάλληλη, ἱερὸ σθένος. Ἀποδείχνοντας ἔτσι, ὅτι ὅσα μᾶς βαραίνουν τὴ συνείδηση εἶναι δικὰ μας καὶ ὅσα εἶναι στὸ ἐνεργητικὸ μας ὀφείλονται σὲ δική του δωρεά.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 119 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 19 τεύχους.

* Ἡ ὠραία αὐτὴ σκέψη ἀνήκει σ' Εὐρωπαϊτὸ συγγραφέα.

** Ἔτσι λέγεται ἀλλιῶς ἡ Μεσόγειος.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΡΑΝΟΜΙΑ*

Τοῦ Πρεσβυτέρου
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

6

“Όταν μιλοῦμε γιὰ παρανομία τῆς «Σκοπιᾶς» στὸ θέμα τοῦ προσηλυτισμοῦ δίδουμε στὸν ὄρο αὐτὸ πολλαπλὸ περιεχόμενο.

Ἡ μετοχικὴ ἐταιρία τοῦ Μπροῦκλιν παρανομεῖ ἔναντι τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους ὅταν κἀνὴ ψευδεῖς δηλώσεις καὶ ἀρνεῖται τὸ βασικὸ στόχο της, ποὺ εἶναι ὁ προσηλυτισμὸς.

Παρανομεῖ ἔναντι τῶν ἴδιων τῶν ὁπαδῶν της ἀποκρύπτοντας τοὺς ἀληθινούς της σκοπούς, ποὺ εἶναι καθαρὰ οἰκονομικο-πολιτικοί. Μάλιστα φθάνει στὸ σημεῖο νὰ ἀρνηθῆ πὼς εἶναι μετοχικὴ ἐταιρία: «ἀδελφοί, ἀλήθεια σᾶς λέγω, δὲν ψεύδομαι», τόνισε ὁ ἐκπρόσωπος τῆς ἐταιρίας στὴν Ἑλλάδα ἐνώπιον τῶν Ἑλλήνων ὁπαδῶν της σὲ χιλιαστικὸ συνέδριο, «δὲν εἴμαστε ἐταιρία μετοχική»!

“Ἀς μᾶς ἐξηγήσῃ λοιπὸν ὁ ὑπεύθυνος τῆς ἐταιρίας στὴν Ἑλλάδα: Στὰ βιβλία ποὺ κυκλοφοροῦν χρησιμοποιεῖτε ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς ἐκδοτικῆς ἐταιρίας «INC»: ἐμεῖς γνωρίζουμε πὼς ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτὸς στὴν Ἀμερικὴ χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ δηλωθῆ πὼς μιὰ ἐταιρία εἶναι μετοχική· ὑπάρχει ἀντίρρηση; “Ἄν ὄχι, τότε γιατί ψεύδεται τόσο ἐπίσημα τὸ Μπροῦκλιν; δὲν παρανομεῖ ἔναντι τῶν ἴδιων τῶν ὁπαδῶν του; Στὴ λεγόμενη «Μετάφρασι Νέου Κόσμου» ἐπὶ παραδείγματι ἀναφέρεται ὅτι τὸ Copyright ἀνήκει στὴ «Βιβλικὴ καὶ Φυλλαδικὴ Ἐταιρία Σκοπιᾶ τῆς Πενσυλβανίας» ὅμως ὡς ἐκδότης φέρεται ἡ «Βιβλικὴ καὶ Φυλλαδικὴ Ἐταιρία Σκοπιᾶ τῆς Νέας Ὑόρκης, INC». Δὲν ὑποστηρίζουμε πὼς ἡ πρώτη εἶναι μετοχικὴ ἐταιρία· ὑποστηρίζουμε πὼς μετοχικὴ ἐταιρία εἶναι ἡ δεύτερη, ἡ ἐταιρία τῆς Νέας Ὑόρκης, ἐκεῖ πηγαίνουν ὅλα τὰ χρήματα, μὲ τὸ σύστημα τῶν συγκοινωνούντων δοχείων· ὅμως ἔτσι συγγέονται τὰ πράγματα: ἐνῶ ἐμεῖς ὑποστηρίζουμε πὼς εἶναι μετοχικὴ ἐταιρία καὶ ἐννοοῦμε τὴν ἐταιρία τῆς Νέας Ὑόρκης, ὁ ἐκπρόσωπος τῆς «Σκοπιᾶς» ἀπαντᾷ, ὄχι, πρὸς Θεοῦ ἀδελφοί, δὲν εἴμαστε μετοχικὴ ἐταιρία, καὶ ἐννοεῖ τὴν ἐταιρία τῆς Πενσυλβανίας!

Τὸ Μπροῦκλιν παρανομεῖ ἀκόμη καὶ ἔναντι τῶν ἀπληροφόρητων ἀτόμων, γιατί λέγει στοὺς ἐκπροσώ-

πους του νὰ μὴ ἀποκαλύπτουν ξεκάθαρα τὴν ταυτότητά τους, νὰ προσέχουν, νὰ μὴ διαφωνοῦν ἀνοικτὰ, ἀλλὰ νὰ ἀναζητοῦν «σημεῖα ἐπαφῆς» καὶ «προγεφυρώματα». Δὲν εἶναι αὐτὸ καθαρὴ παγίδα;

Τὸ σύστημα τοῦ Μπροῦκλιν εἶναι καλὰ μελετημένο:

COPYRIGHT, 1974
by
WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY
OF PENNSYLVANIA

Première édition française:
770 000 exemplaires

“New World Translation of the Holy Scriptures”
French

EDITEURS:
WATCHTOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY
OF NEW YORK, INC.
International Bible Students Association
Brooklyn, New York, U.S.A.

Made in the United States of America
Imprimé aux Etats-Unis d'Amérique

Δὲν ἰσχυριζόμαστε πὼς ἡ ἐταιρία τῆς Πενσυλβανίας εἶναι μετοχικὴ, λέμε μόνο πὼς ἡ «Βιβλικὴ καὶ Φυλλαδικὴ Ἐταιρία Σκοπιᾶ τῆς Νέας Ὑόρκης, INC» εἶναι ἐπίσημα κατοχυρωμένη καὶ ἀναγνωρισμένη ὡς μετοχικὴ (INC) ἐταιρία.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 202 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 19 τεύχους.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ (ΚΔ' ΟΙΚΟΙ) ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΑΓΙΩΝ *

(Ποιήματα μοναχῶν ὑμνογράφων)

Τοῦ κ. Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

21. Ἀθανάσιος ἱερομόναχος Σιμωνοπετρίτης. Σύγχρονος Ἀγιορείτης Ὑμνογράφος. Συνέθεσε καὶ χαιρετισμούς Ἁγίων, ὅπως στοὺς Μετεωρίτες Ἁγίους, τὸν Ἀγιορείτη Πρωτεπιστάτη καὶ Ὁμολογητῆ Κοσμᾶ κ.λπ.

ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ

22. Χρύσανθος ἱερομόναχος. Πρωτοφάλης Κύπρου. Ἐγραψε καὶ οἴκους στὸν Τίμιο καὶ Ζωοποιὸ Σταυρό. Τυπώθηκαν τὸ 1765 στὴ Βενετία στὸ τυπογραφεῖο Ἀντ. Βόρτολι μετὰ τὸν τίτλο: Βίβλος ἱερὰ περιέχουσα τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ⁵⁸. Ἐχουν ἀνατυπωθεῖ πάμπολλες φορὲς στὴ Βενετία, Κέρκυρα, Ἀθήνα κ.λπ.⁵⁹.

23. Μελέτιος Καλλονᾶς ἱερομόναχος. Παρέφρασε στὴν ἀπλή γλώσσα τὸν Ἀκάθιστο Ὑμνο. Τυπώθηκε στὴ Βενετία τὸ 1865⁶⁰.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ

Στὸν ἀριθμὸ 1. Συνέθεσε καὶ χαιρετισμούς στὸν Ἁγιο Ἰωάννη τὸν Θεολόγο καὶ Εὐαγγελιστή. Ἐκδόθηκαν τὸ 1799 στὴ Λιψία μετὰ ἐπιμέλεια Ἀρχιμανδρίτου Θεοδωρήτου⁶¹.

Στὸν ἀριθμὸ 4. Πρέπει νὰ ταυτιστεῖ μετὰ τὸν ἀριθμὸ 10.

Στὸν ἀριθμὸ 8. Ὁ Βουτέρης χρημάτισε ἐφημέριος τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου τοῦ Νέου⁶², τοῦ Ὁσίου Μελετίου καὶ ὑπῆρξε Ἱεραρχὸς⁶³. Ἀνήκει στοὺς πολυγραφώτερους ὑμνογράφους, ἀλλὰ καὶ ἐκδότες παλαιότερων χαιρετισμῶν σὲ Ἁγίους⁶⁴.

Στὸν ἀριθμὸ 10. Ἐκδόθηκαν τὸ 1880 στὴν Ἀθήνα μετὰ δαπάνη Κοσμᾶ μοναχοῦ ζωγράφου⁶⁵.

Στὸν ἀριθμὸ 13. Ἐκδόθηκαν τὸ 1780 ἀπὸ τὸν Κύριλλο Λαυριώτη στὸ τυπογραφεῖο Νικ. Γλυκῆ στὴ Βενετία μετὰ τὸν τίτλο «Ἱαματικὴ χάρις»⁶⁶. Πολλὲς ἀνατυπώσεις⁶⁷.

Στὸν ἀριθμὸ 15. Τυπώθηκαν τὸ 1913 ἀπὸ τὸ τυπογραφεῖο τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Ἐργατῶν» (Ἀθίμου Γαζῆ 7)⁶⁸.

Στὸν ἀριθμὸ 17. Ἐγραψε καὶ χαιρετισμούς εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Μυτιλήνη 1968. Ὁ α' οἶκος ἀρχίζει: «Ἄγγελοι: σὺν ἀνθρώποις τῷ ναῷ τοῦ Κυρίου ὀρθρίζοντες ταχὺ πορευθῶμεν».

Στὸν ἀριθμὸ 19. Στὴν Ἀκολουθία τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Τιμοθέου Ἀρχιεπισκόπου Εὐρίπου καὶ κτίτορος τῆς ἐν Πεντέλῃ ἱερᾶς Μονῆς τοῦ θαυματουργοῦ Γερασίμου μοναχοῦ Μικραγιανανίτου, ποὺ ἐκδόθηκε τὸ 1966 ἀπὸ τὸ Τυπογραφεῖο τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας μετὰ ἐπιμέλεια τοῦ Ἀρχιμ. Γεωργίου Προκόπη, Καθηγουμένου τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης, σσ. 59-66 περιλαμβάνονται καὶ «Οἶκοι εἰκοσιτέσσαρες εἰς τὸν ἐν Ἁγίοις Πατέρα ἡμῶν Τιμόθεον Ἀρχιεπίσκοπον Εὐρίπου». Ὁ α' οἶκος ἀρχίζει: «Ἄγγελος τοῖς τρόποις, ἀνεδείχθης ἐν κόσμῳ Τιμόθεε Χριστοῦ ἱεράρχα...».

Ἐξ ἄλλου ὁ ἴδιος ὑμνογράφος συνέθεσε «Οἶκους εἰκοσιτέσσαρας εἰς τὴν Ἁγίαν Θεοπραμήτορα καὶ Πανένδοξον Ἁγνα» καὶ «Οἶκους εἰκοσιτέσσαρας εἰς τοὺς Ἀγιανανίτας Ὁσίους καὶ Θεοφόρους 16 Πατέρας». Περιλαμβάνονται στὴν ἐκδοχή: Τεῦχος Ἱερὸν περιέχον τὰς πλήρεις ἀσματικὰς ἀκολουθίας τῆς Ἁγίας Ἁγνης ὡς καὶ τῶν Ἀγιανανιτῶν Ὁσίων Πατέρων ἐπιμέλεια Γερασίμου μοναχοῦ Μικραγιανανίτου νῦν πρῶτον τύποις ἐκδίδεται ὑπὸ Γρηγορίου μοναχοῦ Ἀγιανανίτου, Ἁγίων Ὁρῶν 1977, σσ. 105-114 καὶ 191-200.

**

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 187 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 17-18 τεύχους.

58. Βλ. Petit, ὅπ. παρ., σελ. 50.

59. Petit, ὅπ. παρ., σσ. 52-53.

60. Βλ. Petit, ὅπ. παρ., σελ. 150.

61. Βλ. Petit, ὅπ. παρ., σελ. 120.

62. Petit, ὅπ. παρ., σελ. XX.

63. Ὁπ. παρ., σελ. 2.

64. Βλ. Βιβλιογραφία Petit, ὅπ. παρ.

65. Βλ. Petit, ὅπ. παρ., σελ. 112.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΩΝ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΑΓΙΩΝ

24. Οἶκοι: εἰκοσιτέσσαρες ψαλλόμενοι: εἰς τὸν Πανόσιον καὶ

66. Βλ. Petit, ὅπ. παρ., σελ. 20.

67. Petit, ὅπ. παρ., σσ. 21-22.

68. Βλ. Petit, ὅπ. παρ., σελ. 103.

Θαυματουργόν Γεράσιμον προστάτην τῆς νήσου Κεφαλληνίας. Βλ. Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφύρου Πατρὸς ἡμῶν Γερασίου τοῦ νέου Ἀσκητοῦ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Κεφαλληνίας..., ἐκδίδεται: δαπάνη Δημητρίου Λυκούδη (Ζωγράφου Κεφαλλήνος) πρὸς ἀνακαίνισιν τοῦ παλαιοῦ Ἀσκητηρίου τοῦ Ἁγίου «Σπήλια», Πάτραι, Βιβλιοπωλεῖον «Ὁ Κέδμος», Βασιλείου Π. Σικοπούλου (Ὁδὸς Μαζωῶνος) 1870, σσ. 89-99. Ὁ α' οἶκος ἀρχίζει: «Ἄγγελοσ οὐρανόφρων...».

25. Χαιρετισμοὶ εἰς τὸν Ἅγιον Νικόλαον. Βλ. Harry Hionides, «Ἀγέδστον κοντάκιον εἰς τὸν Ἅγιον Νικόλαον», Ὁρθοδοξία, ἔτος ΚΗ', τεύχ. 1, Ἰαν. - Φεβρ. - Μάρτ. 1953, σσ. 81-95. Ἀπὸ σιναϊτικὸ χεῖρόγραφο τοῦ 15ου αἰώνα. Ὁ α' οἶκος ἀρχίζει: «Ἄμετρον κεκτῆμενος...».

26. Χαιρετισμοὶ εἰς τὸν Ἅγιον Νικόλαον. Βλ. Ἀσματολόγιον τῆς Ἱ. Μονῆς τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου ἐν Ἁγίῳ Ὄρει: περιέχον χαιρετισμοὺς τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ Παρακλητικὸς Κανόνας εἰς τοὺς τρεῖς Προστάτας τῆς Μονῆς, ἅγιον Νικόλαον, ἅγιον Γρηγόριον καὶ ἁγίαν Ἀναστασίαν, ἐκδίδεται ἐπιμελεία καὶ δαπάνη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου 1960, σσ. 5-14. Ὁ α' οἶκος ἀρχίζει: «Ἄγγελοσ οὐρανόφρων...».

27. Οἱ κατ' ἀλφάβητον ΚΔ' εἰς τὴν Ἁγίαν Μυροφόρον καὶ ἱσαπόστολον τοῦ Χριστοῦ Μαρτίαν τὴν Μαγδαληνήν. Βλ. Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφύρου Πατρὸς ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Μυροδλήτου..., 1924, ὅπ. παρ., σσ. 151-158. Ἀρχίζει: «Ἄγγελοσ οὐρανόθεν...».

28. Οἱ κατ' ἀλφάβητον κδ' οἱ καὶ ἡ χαιρετισμοὶ εἰς τὸν Ὁσίον καὶ Θεοφύρον Πατέρα ἡμῶν Ἀθανάσιον τὸν ἐν τῷ Ἀθῷ. Βλ. Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τὸν ἐν τῷ Ἀθῷ ἀσκήσαντος προσέτι: δὲ οἱ Χαιρετισμοὶ καὶ ἡ Παράκλησις, νῦν τὸ πρῶτον ἐκδιδομένη εἰς τύπον, Πέτρος μοναχὸς Σκλάβος Λαυριώτης Ἱερ. Μ.Μ. Λαύρας, Καρυές - Ἅγιον Ὄρος Ἄθωσ, Ἅγιον Ὄρος 1975, σσ. 107-12. Ὁ α' οἶκος ἀρχίζει: «Ἄγγελος ἀνεδείχθησ...».

29. Χαιρετισμοὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἁειπαρθένου Μαρίας. Ἅγιον Ὄρος χ.χ., - σύγχρονη ἐκδοσις, - σσ. 16. «Εἰς δόξαν Θεοτόκου». Ὁ α' οἶκος ἀρχίζει: «Ἄγεται τῶν Ἀγγέλων...». Μετὰ παραλλαγὰς τὸ κείμενον τῶν χαιρετισμῶν τοῦ Ἱακώβου μοναχοῦ Ἀγιορείτη (ὅπ. παρ., ἀρ. 5).

30. Οἱ κδ' οἱ καὶ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ἁειπαρθένου Μαρίας καὶ οἱ κδ' οἱ καὶ εἰς τοὺς θεοφύρου Ἀρχαγγέλους. Ὑπὸ Γ. Βουτέρη,

Ἀθήναι. 1917. Οἱ χαιρετισμοὶ τῶν Ἀρχαγγέλων σημειώνονται ὡς ἔργο «Νικοδήμου Ναξιώτη, ἀπὸ τὸ Προσκυνητῆριον Δοχειαρίου (Ἁγίου Ὄρους)»⁶⁹ (δλ. γι' αὐτὸν ἀρ. 2). Δυὸ οἱ καὶ ἀπὸ τοὺς χαιρετισμοὺς τῶν Ταξιαρχῶν, ποὺ λέγονται: στή μονὴ Δοχειαρίου δημοσιεύονται στὸ βιβλίον: Ἱ. Μ. Χατζηφώτης: Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Πανομίτου Σύμης, Ἀθήναι 1978, σσ. 130-131.

31. Χαιρετισμοὶ καὶ Παρακλητικὸς Κανὼν εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀρχαγγέλους Μιχαήλ καὶ Γαβριήλ, Ἅγιον Ὄρος, χ.χ., - σύγχρονη ἐκδοσις, - σσ. 32. Ὁ ποῖον τοὺς Ἀγγέλους αὐτοῦ Πνεύματα καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα...». Οἱ χαιρετισμοὶ στίς σσ. 3-16.

32. Παρακλητικὸς κανὼν καὶ χαιρετισμοὶ τοῦ Παναγίου καὶ Ζωοδόχου Τάφου μελωδικοὶ καὶ θεοὶ ὕμνοι ψαλλόμενοι: ἐντὸς τοῦ Παναγίου Τάφου. Δαπάνη Ἀρχιμανδρίτου Ἀμφιλογίου, Ἡγουμένου Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Χοζεβίτου, Ἱερουσαλήμ χ.χ., σσ. 9-17: Οἱ κδ' πενθοχαρμόσυνοι οἱ καὶ πρὸς τὸν Πανάγιον καὶ Ζωοδόχον τοῦ Σωτήρος Τάφον. Ὁ α' οἶκος ἀρχίζει: «Ἄγγελοι ἀοράτως ἀεὶ φάσθαι κυκλοῦσι: Χριστοῦ τὸν παμμακάριστον Τάφον...».

33. Χαιρετισμοὶ καὶ Παρακλητικὸς κανὼν εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀναργύρους Κοσμάν καὶ Δαμιανὸν ἐξ Ἀσίας, Ἅγιον Ὄρος, χ.χ., - σύγχρονη ἐκδοσις, - σσ. 32. «Δόξα τῷ δωρομένῳ δι' ὅμων πᾶσιν ἰάματα...». Οἱ χαιρετισμοὶ στίς σσ. 3-15.

34. Ἀκολουθία πανηγυρικὴ καὶ ἐγκωμιαστικοὶ λόγοι: εἰς τοὺς Ἁγίους Πάντας. Ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ Γέροντος Ἰωακείμ καὶ τῆς συνοδείας αὐτοῦ «Ἅγιοι Πάντες», Κερασιὰ Ἁγίου Ὄρους 1979, σσ. 55-60: Οἱ καὶ εἰκοσιτέσσαρες κατ' ἀλφάβητον εἰς τοὺς Ἁγίους Πάντας. Ὁ α' οἶκος ἀρχίζει: «Ἄγγελοι σὺν Ἁγίοις, συμπληροῦσι τὸν κύκλον, χοροῦ τῶν Ἁγίων Πάντων...».

35. Μνήμη, ἀκολουθία, βίος καὶ οἱ καὶ κδ' τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφύρου Πατρὸς ἡμῶν Ἱεροθέου τοῦ νέου ἀσκήσαντος μὲν ἐν τῇ κατὰ τοῦ Ἀθῶ Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ἰδῆρων καὶ τελειωθέντος τῷ 1686 ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ, ὀρμηθέντος δὲ ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐκ τινος ἐπαρχίας Μεσσηνίας λεγομένης, τοῦ δήμου Καλαμῶν, ἐν Ἀθῶ 1874, σσ. 212-222⁷⁰.

(Συνεχίζεται)

69. Βλ. Petit, ὅπ. παρ., σελ. 150.

70. Βλ. Petit, ὅπ. παρ., σσ. 104-105.

“ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΚΕΣ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ,” (SCRUPULE)*

Μετάφραση ἀπὸ τὰ Γαλλικὰ δ. ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΖΗΣΙΜΟΥ
Θεολόγου - Ψυχιατροκοινωνικῆς Λειτουργοῦ

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Οἱ «συνειδησιακὲς ἀνησυχίαι» (Scrupule), ἀποτελοῦν ἓνα ἰδιαίτερο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου «Πραγματεία περὶ Ποιμαντικῆς Ψυχιατρικῆς» (Traité de Psychiatrie Pastorale) τοῦ H. Bless, πὺν διετέλεσε πρῶτανις τοῦ Ψυχιατρικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Voorburg.

Ἄν καὶ οἱ πηγές του — ὅπως βλέπουμε καὶ στῆ βιβλιογραφία — εἶναι κάπως ἀπομακρυσμένες τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, ἐν τούτοις ὁ συγγραφεὺς μὲ ἀντικειμενικότητα καὶ προσωπικὴ ἐμπειρία, παραμερίζοντας κατὰ κάποιον τρόπο παλιὸς ὑπερασπιστὲς ὠρισμένων θεωριῶν, ὡς λ.χ. τῆς νοσησαρχικῆς θεωρίας καὶ τῶν συγκλησιακῶν παραγόντων, θά δώσει μεγαλύτερη ἔμφαση — γιὰ τίς συνειδησιακὲς ἀνησυχίαι — στὴν ψυχασθενικὴ θεωρία, μὲ τὴν ὁποία συμφωνοῦν καὶ οἱ νεώτεροι ψυχίατροι.

Ἔτσι τὸ ἔργον αὐτό, πάντα ἐπίκαιρον, γραμμένο σὲ πλαίσια καθαρῶς ἐπιστημονικὰ καὶ θρησκευτικὰ, εἶναι — νομίζω — ἓνα ἀπαραίτητον βοήθημα στὴν πνευματικὴ μας καθοδήγηση. Ἀπευθύνεται πρῶτα-πρῶτα στοὺς κληρικούς, στοὺς πνευματικούς ἐκείνους πὺν συχνὰ καλοῦνται νὰ θεραπεύσουν περιπτώσεις συνειδησιακῶν ἀνησυχιῶν, τὴν στιγμήν πὺν καὶ οἱ ἴδιοι ἴσως μερικὲς φορὲς ὑποφέρουν ἀπ' αὐτές.

Ἀπευθύνεται ἀκόμα σ' ὅλες ἐκεῖνες τίς ὑπάξεις, πὺν διαβαίνοντας τὸν δρόμον τῆς ζωῆς, νοιώθουν τίς συνειδησιακὲς ἀνησυχίαι ὡς ἓνα ἐμπόδιον γιὰ τὴν ἠθικὴν τους τελείωση.

Ἡ μεταφράστρια θά εἶναι εὐτυχής, ἂν μὲ τὴν παρουσίασιν τῆς ἐργασίας αὐτῆς βοηθήσει καὶ φέρει τὴν ποθητὴν γαλήνην, ἔστω καὶ σὲ μία μόνον ψυχῇ.

* Ἐπειδὴ ὁ ὅρος Scrupule — ὅπως θ' ἀντιληφθεῖ καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἀναγνώστης διαβάζοντας τὸ κείμενον αὐτό — ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς ἀνησυχίας τῆς συνειδήσεως, τῆς λεπτολογίας, τοῦ ἀτέλειωτου διασταγμοῦ, τῆς δυσἀρέσειαι στὴν πραγματοποιούμενη πράξι καὶ τῆς ἐπιστροφῆς στὸ παρελθόν, διαλέξαμε τελικὰ τὴν ἀπόδοσίν του μὲ τὸ «συνειδησιακὲς ἀνησυχίαι», πὺν ἐμπερικλείει ὅλα τὰ ἀνωτέρω.

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ

I. Ὅρισμός.

1. Ἑτυμολογία.
2. Πραγματικὸς ὁρισμός.
3. Διαφορὰ μὲ ἄλλαις ψυχοπαθολογικαῖς καταστάσεσι.

II. Τὰ φαινόμενα καὶ ἡ ἀρχὴ τους.

1. Φυσιολογικὰ φαινόμενα.
2. Ψυχικὰ φαινόμενα.
3. Ἀρχὴ αὐτῶν τῶν φαινομένων.

III. Αἰτίαι.

1. Ἐσωτερικὲς αἰτίαι.
2. Ἐξωτερικὲς αἰτίαι.

IV. Θεραπευτικὴ.

1. Γενικὲς κατευθύνσεις.
2. Μέθοδος.
3. Εἰδικὲς φροντίδες γιὰ ἄτομα μὲ περιδεῆ συνείδηση.

ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΚΕΣ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ (SCRUPULE)

I. Ὅρισμός.

Μεταξὺ ὄλων τῶν ψυχικῶν καὶ νευρικῶν παθήσεων οἱ συνειδησιακὲς ἀνησυχίαι (Scrupule) θεωροῦνται ὡς ἡ πλέον ἀνασταλτικὴ δύναμις στὴ ζωὴν τὴν θρησκευτικὴν καὶ πνευματικὴν.

Ἡ διανοητικὴ κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου μὲ περιδεῆ συνείδησιν, πὺν προέρχεται ἀπὸ μία νεύρωσιν ἢ ψύχωσιν γιὰ τὴν ἁμαρτία, ἀπαιτεῖ θεραπεία ψυχιατρικὴν, μὲ τὴν μεσολάβησιν τοῦ ἱερέα.

Οἱ συνειδησιακὲς ἀνησυχίαι ἐμφανίζονται στὴν πνευματικὴν ζωὴν ὡς ἀφορμὴ γιὰ ἐσωτερικὴν «κάθαρσιν».

Οἱ ἅγιοι λ.χ. ὄφειλαν νὰ περάσουν ἀπ' αὐτές, γιὰ ν' ἀπελευθερωθοῦν ἀπὸ τὴν προσήλωσι τῆς θελήσεώς τους στὰ προσωπικά τους ἐνδιαφέροντα.

Ὅμως, στὶς περισσότερες περιπτώσεις οἱ συνειδησιακὲς ἀνησυχίες εἶναι ἐπιβλαβεῖς καὶ μπορεῖ νὰ γίνουν αἰτία μεγάλων ζημιῶν τόσο στὴ φυσιολογικὴ ζωὴ, ὅσο καὶ στὴν ὑπερφυσικὴ. Ὁ ἅγιος Ἀλφόνσος βεβαιώνει, ὅτι «τίποτα δὲν ὑπάρχει πὺρ ἐπιζήμιον στὴν ψυχὴ, πὺρ προσκολλᾶται στὸ Θεὸ ἢ ἀφιερώνεται σ' Αὐτὸν ἀπὸ τὶς συνειδησιακὲς ἀνησυχίες». Γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ θεωροῦνται οἱ συνειδησιακὲς ἀνησυχίες ὡς ἓνα μέσο γιὰ τὴν τελειοποίησι, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς ἓνα ἐμπόδιο γι' αὐτήν. Ὁ R. de Siméty¹ ρητῶς ἀναφέρει ἄδεν σπανίζουσι οἱ πνευματικοὶ καθοδηγηταί, πὺρ, ἐξαπατῶμενοι ἀπὸ ἐσφαλμένους ἰδέας, νομίζουσι ὅτι αὐτὲς οἱ καταστάσεις εἶναι πνευματικὲς δοκιμασίες, μὲ σκοπὸ τὸν ἐξαγνισμό καὶ καθαρισμό τῶν ψυχῶν».

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι οἱ συνειδησιακὲς ἀνησυχίες ἐξαγνίζουν τὴν ψυχὴ καὶ συντελοῦν ἔτσι στὴν πνευματικὴ τῆς πρόοδο. Παρ' ὅλα αὐτὰ δὲν πρέπει νὰ δοῦμε ἐδῶ ἓνα ἀποτέλεσμα αὐτῶν τῶν συνειδησιακῶν ἀνησυχιῶν, ἀλλὰ ἓνα ἀγαθὸ ἀποτέλεσμα τοῦ τρόπου, μὲ τὸν ὅποιον αὐτὸς πὺρ ἔχει περιδεῆ συνείδησι, γνωρίζει νὰ ὑπακούει καὶ νὰ ὑποτάσσεται στὴν πνευματικὴ καθοδήγησι.

— Γιὰ νὰ δώσει κανεὶς μιὰ καλὴ πνευματικὴ καθοδήγησι σ' αὐτοὺς πὺρ ἔχουσι περιδεῆ συνείδησι καὶ νὰ καλυτερεύσει ἔτσι τὴν τραγικὴν κατάστασί τους, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἔχει πρὶν ἀπ' ὅλα σωστὲς σκέψεις στὸ θέμα αὐτό.

Συνήθως τὰ ἄτομα μὲ περιδεῆ συνείδησι εἶναι παρεξηγημένα καὶ γιὰ τὸν λόγον αὐτὸ κρίνονται καὶ ἀντιμετωπίζονται κακῶς. Ἀξίζουν ὅμως κάτι καλύτερο, γιὰτὶ ὑποφέρουσι ἀπὸ κάτι, πὺρ ὁ ἐπιπόλαιος θεατῆς δὲν τὸ καταλαβαίνει.

— Ὁ ἱερέας, ὡς ἰατρός ψυχῶν, ὄφειλε νὰ ἐξασκήσει τὸν εὐγενικὸ μὰ δύσκολον ρόλον του, πὺρ ἀπαιτεῖ πολλὴ ὑπομονὴ καὶ λεπτότητα, γιὰ νὰ φέρει τὸ φῶς καὶ τὴν εἰρήνην μέσα στὸ σκοτάδι καὶ στὴν ἀνησυχία μιᾶς ψυχῆς μὲ περιδεῆ συνείδησι.

— Γι' αὐτὸ νομίζουμε ὅτι πρέπει νὰ ἐπιμείνουμε ἐδῶ κάπως περισσότερο σχετικὰ μὲ τὴν φύσιν, τὴν ἀρχὴν καὶ τὶς ἐκδηλώσεις τῶν συνειδησιακῶν ἀνησυχιῶν καὶ νὰ ὑποδείξουμε ἐν συνεχείᾳ μερικὲς γενικὲς κατευθύνσεις, πὺρ θὰ ἐπιτρέψουσι νὰ ἀνα-

κουφίσουμε, νὰ κατευθύνουμε καὶ νὰ θεραπεύσουμε σιγά-σιγά τὶς ψυχὰς πὺρ ὑποφέρουσι.

1) ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ

Ὁ ὄρος *Scrupule* εἶναι ἀπόδοσις τοῦ λατινικοῦ ὄρου «*Scrupulum*» (*Seripulum*), πὺρ ἔχει δύο σημασίες. Ἀρχικὰ μὲ τὸν ὄρον αὐτὸ ὀρίζεται ἓνα πολὺ μικρὸ ρωμαϊκὸ βάρος (τὸ 288ο μέρος μιᾶς λίμπρας) ἢ ἓνα πετραδάκι, πὺρ μέσα στὸ παπούτσι κάνει δύσκολο τὸ βάδισμα.

Μεταφορικὰ σημαίνει μιὰ βέβαιη ἀνησυχία, μιὰ σειρά προσεκτικῶν ἐξετάσεων ἀπὸ πλευρᾶς ἠθικῆς, πὺρ ἓνα ἄτομον πολὺ ἀκριβολόγον, νομίζει ὅτι πρέπει νὰ τοποθετεῖ στὴ ζυγαριὰ προσεκτικὲς ἐξετάσεις πὺρ κάνουν δύσκολη τὴν πρόδόν του, μέσα στὸ δρόμον τῆς τελειότητος.

2) ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΟΡΙΣΜΟΣ

Ἀπὸ τὴν πρώτη αὐτῆ σημασία μὲ τὴν ὁποία χρησιμοποιεῖται στὴν Ἠθικὴ Θεολογία, προέρχεται μιὰ δευτέρη: Κάτι πὺρ δὲν ἔχει βάσιν. Ἐτσι χρησιμοποιεῖται ἡ λέξις *Scrupule*, γιὰ νὰ ὑποδείξει μιὰ προσεκτικὴ ἠθικὴ ἐξέτασι ἐσφαλμένη καὶ χωρὶς βάσιν, προερχομένη ἀπὸ μιὰν ἀρρωστημένη διάθεσι.

Ὁ *Arnaud d' Agnel*² δίνει τὸν ἀκόλουθον γενικὸ ὀρισμό: «Μιὰ ἐπίπονη καὶ ἐνοχλητικὴ ἀμφιβολία, πὺρ ἔχει ὡς ἀντικείμενον πράξεις πὺρ πρέπει νὰ γίνουν ἢ ν' ἀποφευχθοῦν».

Σύμφωνα μὲ τὸν ἅγιον Ἀλφόνσον, *Scrupule* (συνειδησιακὲς ἀνησυχίες), εἶναι ἓνας φόβος, πὺρ δὲν στηρίζεται πάνω στὴν ἀμαρτία, ἀλλὰ πὺρ προέρχεται ἀπὸ ἐσφαλμένους ἰδέας («*Conscientia Sprupulosa est ea quae ob laevia motiva absque rationabili fundamento (Scrupulus est enim inanis apprehensio) saepe formidat de peccato ubi revera non est*»)³.

Ὁ *Dimmler* γράφει: «Ἡ λεπτολογία εἶναι μιὰ συναισθηματικὴ τάσις τοῦ νὰ θεωρεῖ κανεὶς τὸν ἑαυτὸν του ἠθικὰ ἔνοχον, ἐνῶ γιὰ τὸ ἴδιον πράγμα ὁ νοῦς ἀναγνωρίζει τὴν ἠθικὴ ἀθωότητα».

Μποροῦμε λοιπὸν νὰ ποῦμε, ὅτι ἡ λεπτολογία εἶναι μιὰ ψυχικὴ κατάσταση πὺρ μᾶς κάνει νὰ φοβόμαστε γιὰ ἀσήμαντες αἰτίαι, πὺρ μᾶς κάνει νὰ βλέπουμε τὴν ἀμαρτίαν κι' ἐκεῖ πὺρ πραγματικὰ δὲν ὑπάρχει. (Φόβος λοιπὸν ἔχει αἰτιολογημένον). Αὐτὴ ἡ ψυχικὴ κατάσταση γίνεται ἀφορμὴ γιὰ κάθε εἶδους διαταραχὴ τῆς συνειδήσεως. Αὐτὸς πὺρ ἔχει περιδεῆ

1 R. de Siméty: Ψυχοπαθολογία καὶ πνευματικὴ καθοδήγησι, σελ. 47.

² Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι, ὁ γιατρός G. Janssens — διευθυντῆς τοῦ «Voorburg», στὴν Ὀλλανδία — στὴν εἰσαγωγὴν του γιὰ τὸ ἔργον τοῦ Bless, τονίζει ἰδιαίτερα τὴν στενὴν ἐπαφὴν ἱερέως καὶ ψυχιάτρου.

2. *Arnaud d' Agnel*: Πνευματικὴ καθοδήγησις τῆς συνειδήσεως καὶ ψυχοθεραπείας τῶν νευρικῶν διαταραχῶν.

3. S. Alphonse: Ἠθικὴ Θεολογία I, I. II.

συνείδησι ζεῖ διαρκῶς μέσα στο φόβο και στην ἀβεβαιότητα.

Ἡ φοβισμένη ὅμως συνείδησις εἶναι κάτι τελείως διαφορετικὸ ἀπὸ τὴν εὐαίσθητη και ἀκριβολόγο συνείδησι, πού ἐκφέρει μία κρίσι ἀκριβή και δίκαιη, ἀκόμη και γιὰ ἀσήμαντα πράγματα. Αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν κρίσις ἔχει χάσει ἡ φοβισμένη συνείδησις· βλέπει δηλ. τὸ κακό, τὴ βαρεῖα ἀμαρτία, τὴν ὑποχρέωση κι' ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχουν.

Αὐτὴ ἡ κρίσις μιᾶς φοβισμένης συνειδήσεως δὲν εἶναι τόσο τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς ἀνεπαρκοῦς γνώσεως, ὅσο μιᾶς ἀγωνίας. Ἡ φοβισμένη συνείδησις, κινουμένη ἀπὸ ἓναν ὑπερβολικὸ φόβο χωρὶς βᾶσι, ὀδηγεῖται σὲ μιὰ κρίσι, πού δὲν ἀνταποκρίνεται στὴν πραγματικότητα. Πρέπει ἐπίσης νὰ διακρίνουμε καλὰ τὴν φοβισμένη συνείδησι ἀπὸ τὴ σφαλερὴ, πού ὀδηγεῖ σὲ μιὰ λανθασμένη κρίσι, ἀπὸ ἔλλειψη γνώσεως.

Στὴν φοβισμένη συνείδησι ἐπικρατεῖ ἓνας ἀδικαιολόγητος και χωρὶς βᾶσι φόβος γιὰ τὴν ἀμαρτία, πού τὴν ἐμποδίζει νὰ κρίνει τίς πράξεις της ἡρεμα και φυσικά.

Τὰ ἄτομα μὲ περιδεῆ συνείδησι, λέγει ὁ Gearon, βλέπουν μερικὰ πράγματα μέσα ἀπὸ μαυρισμένα και σκιερὰ γυαλιά. Οἱ συνειδησιακὲς ἀνησυχίες εἶναι μιὰ δημιουργούμενη αὐταπάτη δειλίας, προερχόμενη ἀπὸ ὑπερβολικὸ φόβο γιὰ τὴν ἀμαρτία. Θεωρεῖται ἀντικειμενικά ὡς τὸ μεγαλύτερο κακὸ και προκαλεῖ τὴν δυσμένεια τοῦ Θεοῦ. Ἡ συντριβὴ και ἡ μετάνοια σβύνουν φυσικά τὴν ἐνοχή: Τὰ ἄτομα δηλ. μὲ περιδεῆ συνείδησι δὲν ἀφήνονται στὴν συντριβὴ και τὴν μετάνοια παρὰ μὲ δισταγμό, γιὰτι παρὰ τίς ἀμφιβολίες και δυσκολίες τους, δὲν θεωροῦνται ἔνοχα.

Ὁ φόβος ὅτι κακῶς ἐνήργησαν, τὰ κάνει νὰ ἐπανερχονται ἀδιάκοπα στίς ἴδιες τους ἐσωτερικὲς συγκρούσεις και νὰ ἀρχίζουν ξανά μία νέα ἐξέτασι τῆς καταστάσεώς τους. Ὁ φόβος τὰ σπρώχνει σ' αὐτὴ τὴν ἐξέτασι μὲ μεγαλύτερη πάντα δύναμι. Οἱ ἴδιες παλιές ἀγωνιώδεις ἀμφιβολίες ξανάρχονται, ὅταν πρόκειται νὰ ἐνεργήσουν και ἔτσι ἡ ἴδια πράξις ζυγίζεται και ξαναζυγίζεται ἐπ' ἀόριστον.

(Συνεχίζεται)

Π Α Ρ Α Ν Ο Μ Ι Α

Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 215

Ἀ'Εξακριβώστε ποιά εἶναι ἐκεῖνα πού ἐνδιαφέρουν τὸ ἄτομο στὸ ὅποῖον ὀμιλεῖτε, δηλαδή, τὰ πράγματα πού τοῦ ἀρέσει νὰ κάμη ἢ νὰ συζητῇ. "Ἐτσι συναντήστε τον στὰ ἴδια του ἐδάφη. Αὐτὸς εἶναι κατατοπισμένος στὸ θέμα και δὲν διστάζει νὰ τὸ συζητήσῃ και εἶναι πεπεισμένος ὅτι τὸ κατέχει» (ἐκπαιδευτικὸ βιβλίον μὲ τίτλο Ἰκανοὶ Διάκονοι 20,7. ἑλλ. μετάφρ. ἐν Ἐύπνα 22.6.1961, σ. 30).

Δὲν ἀποτελεῖ αὐτὸ καλοστημένη παγίδα; Πρῶτος στόχος τοῦ χιλιαστῆ εἶναι νὰ ἐξακριβώσῃ τὰ πράγματα πού μᾶς ἀρέσουν και γιὰ τὰ ὅποια μιᾶμε εὐχαρίστως, μὲ σκοπὸ νὰ μᾶς συναντήσῃ «στὰ ἴδια μας τὰ ἐδάφη». Δὲν νομίζετε πὼς χρειάζεται μεγάλο θράσος γιὰ κάποιον ἀνίδεο νὰ προσπαθῇ νὰ μιλήσῃ γιὰ ὅλα και μὲ ὅλους, μὲ σκοπὸ νὰ τοὺς «συναντήσῃ στὰ ἴδια τους ἐδάφη»! "Ἐνα τέτοιο πνεῦμα ἐπάρσεως, δηλαδή διαβολικοῦ ἐγωῦσμου μόνου ἢ ἑταιρία («Σκοπιὰ») θὰ μπορούσε νὰ τὸ καλλιεργήσῃ!

Γίνεται κατανοητὸ πὼς ἡ ἑταιρία δὲν στηρίζει, τίς προσδοκίες της στίς γνώσεις τῶν ὀπαδῶν της γιὰτι οἱ «γνώσεις» των εἶναι πολὺ περιορισμένες και ἐντελῶς μονομερεῖς· στηρίζεται ὅμως στὸ γεγονός ὅτι «προγραμματίζει» τὴ «συζήτησι» μὲ τὰ ὑποψήφια θύματα και σ' αὐτὸ ἐγκριτεῖ ὁ κίνδυνος· ἐκτὸς βέβαια

ἀν ξέρης τὸ «κόλπο» και ἀφοπλίσης τὸ ὄργανο τῆς ἑταιρίας ἀποπογραμματοῦντάς το!

"Ἄς δοῦμε ὅμως πὼς συνεχίζει τὸ ἐκπαιδευτικὸ ἔντυπο γιὰ νὰ καταλάβουμε καλλίτερα τὴν ἀπάτη, ἀλλὰ και τὸν κίνδυνου:

Ἀπ' αὐτὸ τὸ κοινὸ ἔδαφος ἢ προγεφύρωμα μπορεῖτε νὰ τὸν ὀδηγήσετε στὸ ὀρισμένο σημεῖο. Προσπαθώντας νὰ ἐξεύρετε αὐτὸ τὸ ἐνδιαφέρον, δώστε στὰ ἄτομα μιὰ εὐκαιρία νὰ μιλήσουν και νὰ ἐκφραστοῦν. Μὴ νομίζετε ὅτι κάθε πρᾶγμα πού ἀρέσει σ' ἐσᾶς ἀρέσει και σ' ὅλους. Μάθετε και γνωρίζετε πὼς νὰ βροῖσετε τὸν σπινθῆρα τοῦ ἐνδιαφέροντος στὰ διάφορα ἄτομα, τὴν ἀποκριτικὴ των χορδῆ, και κατόπιν παίζετε ἐπάνω καλὰ και νὰ φέρετε τὸν ἀκροατῆ χωρὶς ἀντίστασι στὸν Θεοκρατικὸ ἀντικειμενικὸ σκοπὸ»!

Σὺ νομίζεις πὼς πίσω ἀπὸ τὴ συζήτησι κρύβεται θερμὸ ἐνδιαφέρον γιὰ σένα προσωπικά και γιὰ τὰ πράγματα πού σοῦ ἀρέσουν· νοιώθεις γι' αὐτὸν τὸ λόγο ἄνετα και αὐτόματα ἐμπιστεύεσαι στὸν συνομιλητῆ σου· νὰ ἓνας ἄνθρωπος πού μὲ καταλαβαίνει, δίνει προσοχή στίς ἀπόψεις μου, εἶναι τόσο διακριτικός, καλυσονάτος!

Πὼς μπορεῖς νὰ ξέρης πὼς πίσω ἀπὸ τὴ συμπεριφορὰ αὐτῆ κρύβεται ψυχρὸς ὑπολογισμὸς, καλομελετημένο σχέδιο, σκοποὶ ἐντελῶς ἄσχετοι μ' ἐκείνους πού ἀφήνονται νὰ ἐνοηθοῦν!

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

«Έλεος θέλω...».

Τὰ παιδιά μας και εμεῖς.

ΚΑΛΟΙ οἱ τύποι, ἀλλὰ θίαν εἶναι ἀπαύγασμα ἀληθινῆς εὐσέβειας. Καὶ πότε ἡ εὐσέβεια εἶναι ἀληθινή καὶ θεάρεστη; «Ὅταν τὴ συνοδεύουν τὰ ἔργα, ἡ ἐμπροσθη ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον, μᾶς λέει ἡ Καινὴ Διαθήκη. Τὴν ἴδια ἀλήθεια, αἰῶνες πρὶν, σαλπίζει καὶ ὁ Προφήτης Ὡσηέ, πρὸ τῆς μνήμης τοῦ γιορτάζουμε σὺς 17 τοῦ μηνός. Στὴ βίβλο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης πρὸς περιέχει τὴ διδασκαλία του, λάμπει ἡ φράση - μαργαριτάρι: «Έλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν καὶ ἐπίγνωσιν Θεοῦ ἢ ὀλοκαυτώματα» (σι' 6). Εἶναι πράγματι μάταια ὅλα τὰ ἄλλα, ἂν λείπει ἡ ἐνεργὸς ἀγάπη. Δὲν ὠφελεῖ σὲ τίποτα τὴν ψυχὴ ἢ προσφορὰ λατρείας («θυσίαν», «ὀλοκαυτώματα»), ὅσο πλούσια καὶ ἂν εἶναι τὰ φανερώματά της, χωρὶς τὴν «ἐπίγνωσιν Θεοῦ». Δηλαδή χωρὶς νὰ συνειδητοποιεῖς τὸ ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη (Α' Ἰω. δ' 8). «Ὅταν θεοσεβέσαι γνήσια, σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Βίβλου, μαζί μὲ τὸν ἐκκλησιασμό, τὴν προσέλευσιν στὴ Θεία Κοινωνία, τὴν κατ' ἰδίαν μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τὴ συχνὴ προσευχὴ, προσκομίζεις σὸν Κύριο τὴ σιοργή, τὸ φίλτρο ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἀκόμη καὶ τῶν ἐχθρῶν. Καὶ ἔτσι, χάρις σ' αὐτά, γίνεται δεκτὴ σὺς οὐρανὸς ἡ λατρεία σου. Γιατὶ οἱ οὐρανοὶ εἶναι εὐήκοοι μονάχα θίαν ἀνταποκρινόμεσαι στὴν κορυφαία ἐπιτολή τοῦ Εὐαγγελίου.

Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς μνήμης τοῦ Ὡσηέ, ἄς κρατήσουμε στὴν καρδιά μας αὐτὴ τὴν ἐκθαμβωτικὴν ῥῆσιν του. Εἶναι τὸ φῶς πρὸς σῶζει ἀπὸ τὴν ἄγνοια τυπολαγρία.

Ἡ γυναίκα στὴν Ἐνορία.

Η ΜΝΗΜΗ τῆς Ταβιθά (Πράξ. θ' 36 - 42, 25 Ὀκτωβρίου) ἐμπνέει τὸν ἐνοριακὸ ποιμένα ὡς πρὸς τὴ θέσιν τοῦ γυναικείου φύλου στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Θεοῦ ἀληθινὰ πολύτιμη. Σὲ ὄχι λίγους τομείς, μιμούμενη, κατὰ τὸ μέτρο τοῦ ἐφικτοῦ, τὸ ζῆλο καὶ τὴν ἀπόδοσιν τῆς μακαρίας ἐκείνης «μαθήτριας», πρὸς ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἐπανέφερε τὴν ψυχὴ της σὺς κόλπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἰόπτης, ἀκριβῶς γιατί ἦταν ἴσοο χρήσιμη, μπορεῖ ἡ γυναίκα νὰ συμβάλει αἰσθητὰ στὴν πρόοδο τῆς Ἐνορίας. Δὲν λείπουν καὶ σήμερα τέτοια παραδείγματα. Ἄς γίνων περισσότερο. Μὲ τὴ μέριμνα τοῦ ἐφημερίου, εἶναι βέβαιον ὅτι σὺς ὑπάρχουσες αὐτὲς εὐλογημένες θυγατέρες τῆς Εὐας, μποροῦν νὰ προστεθοῦν καὶ ἄλλες. Θὰ τὶς ἐλκύσει μὲ τὸ λόγο του, προβάλλοντας συνάμα τὰ ζῶντα πρότυπα, πρὸς σιολίζων ἤδη τὴν Ἐνορία του.

ΟΙ ΠΙΟ ΠΟΛΛΟΙ ἀπὸ τοὺς σημερινούς γονεῖς ἀντιμετωπίζουν δεινὰ προβλήματα μὲ τὰ παιδιά ἀπὸ ἰδέες πρὸς ἀνοίγων μεγάλο χάσμα ἀνάμεσα σ' αὐτὴ καὶ τοὺς μεγάλους. Εἶναι ἴσοο πρὸς πρὸς δύσκολο νὰ ποδηγηθοῦν οἱ νέοι ἀπὸ τὸ οἰκογενειακὸ τοὺς περιβάλλον. Ἔτσι, ὅσοι ἐμφοροῦνται ἀπὸ τὶς ἀθάνατες ἀξίες τοῦ χριστιανισμοῦ, ὑποφέρουν ψυχικὰ στὴν προσπάθεια νὰ τὶς ἐμφρυνθοῦν στὰ τέκνα τοὺς. Ἄς φυλαχθοῦν ἀπὸ τὴν ἀπόγνωσιν. Κάνοντας τὸ χρέος τοὺς, μὲ ὄλο τὸ πρῶτον κῆδος, ἄς ἐναποθέτουν τὴν ἐλπίδα τοὺς σὸν Κύριο. Τὸ ὑπόσχεται, μὲς ἀπὸ τὴ Γραφή, ὅτι δὲν θὰ τοὺς ἐγκαταλείψει. Ἄς θυμηθοῦν, μετὰ ἄλλων, τὴ βεβαίωσίν του: «Δεκτὴ πρὸς Κυρίου ὁδὸς ἀνθρώπων δικαίων, διὰ δὲ αὐτῶν καὶ οἱ ἐχθροὶ φίλοι γίνονται» (Παροιμ. ιε' 28α). Ἐννοώντας εἰδικὰ αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς σὸς πρόσωπο τοῦ παιδοῦ τοὺς.

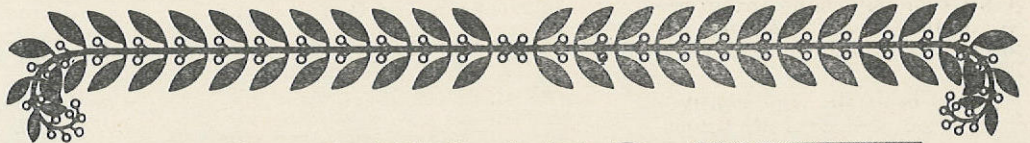
Γιὰ ὅλα τὰ ἔθνη.

Ο ΑΝΔΡΑΣ τῆς δὲν ἦταν ἄλλος ἀπὸ τὸν Πόντιο Πιλάτο, τὸ Ρωμαῖο ἡγεμόνα πρὸς κατεδίκασε τὸ Χριστὸ σὲ θάνατο. Ἐπῆρξε ἓνας μεγάλος ἀνίδεος τῆς ἀλήθειας. Ἐκείνη ὅμως, ἡ Κλαυδία Πρόκλη, ὄχι μόνον διεῖδε τὴν ιδιότητα τοῦ θείου Ὑποδίκου, ἀλλὰ, ἀργότερα, ὅπως ἀναφέρει τὸ συναξάρι τῆς (26 Ὀκτωβρίου), ἔγινε χριστιανὴ καὶ μάλιστα ἴσοο ἐνάρετη, ὡς τὴ Ἐκκλησία τὴν ἀνεκήρυξε Ἁγία.

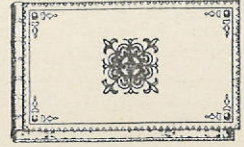
Τὸ περιβάλλον ὅπου ζοῦσε, εἰδωλολατρικό, δὲν τὴν ἐμπόδιζε, ὅπως τὸ σύζυγό της, νὰ δεῖ τὸ φῶς καὶ νὰ τὸ οἰκειωθεῖ. Καὶ στὴ δικὴ της περίπτωση λοιπὸν, ἡχεῖ ἡ βιβλικὴ προτροπὴ (Ψαλμ. ρισ'): «Λίνετε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη... ὅτι ἐκραταιώθη τὸ ἔλεος αὐτοῦ». Ὅπως, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι Λυτρωτὴς ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Οἱ ἐκλογὲς γιὰ τὴν Ἀυτοδιοίκηση.

Ο ΛΑΟΣ ΜΑΣ καλεῖται σὺς κάλπες, γιὰ νὰ ἐκλέξει τοὺς ἄρχοντας τῆς τοπικῆς Ἀυτοδιοίκησης. Ἐκπληρώνει ἔτσι ἓνα ἀπὸ τὰ πάγια δημοκρατικὰ τοὺς δικαιώματα καὶ καθήκοντα. Οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας δὲν πολιτικολογοῦν. Τὸ ξέρουν αὐτὸ ἀνέκαθεν. Καὶ ἂν ἡ πρόσφατη ἐγκύκλιος τῆς Ἱ. Συνόδου τὸ τονίζει, δὲν τὸ κάνει ἴσοο γιὰ τὸν Ἱ. Κλήρο, ὅσο γιὰ ἐκείνους πρὸς κατηγοροῦν τὴν Ἐκκλησία. Αὐτοὺς κυρίως διαφωτίζει. Ὅμως δὲν θὰ ἦταν σωστὸ νὰ φανταστοῦμε τοὺς ποιμένες καὶ ἀδιάφορους γιὰ τὰ κοινὰ. Μποροῦν νὰ ἐπηρεάζων τὸ λαὸ. Πῶς; Ἐμψυκόντας τοὺς τὸ ἀγνὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν κοινωνικὴ πρόοδο, μακριὰ ἀπὸ ἰδιοτελείες καὶ ἐξάψεις παθῶν.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Μητροπολίτου Μεσσηνίας
Χρυσοστόμου

Ο ΕΥΒΟΕΥΣ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΖΙΓΑΒΗΝΟΣ
(1835 - 1910)
ΑΘΗΝΑΙ 1981

Σημαντική προσφορά στη νεοελληνική ιστορική Γραμματεία είναι και η νέα μελέτη του Σεβ. Μητρο-

Εύβοιαν, αλλά και το 'Ελληνικόν "Έθνος γενικώτερον».

Ο Σεβασμιώτατος ως ιστορικός μελετητής και συγγραφέας έχει να επιδείξει έργο πλούσιο, περιεκτικό και στέρεο. Η συμβολή του στην έρευνα, ξεχωριστά σέ ό,τι αναφέρεται στην Εύβοια, είναι αποφασιστικής σημασίας. Με τον «Γρ. Ζιγαβηνό» μάλιστα, το περισπούδαστο αυτό έργο, αναδεικνύεται και σέ λογοτέχνη, με όλη τή δομική και λειτουργική σημασία τής λέξης.

Φς

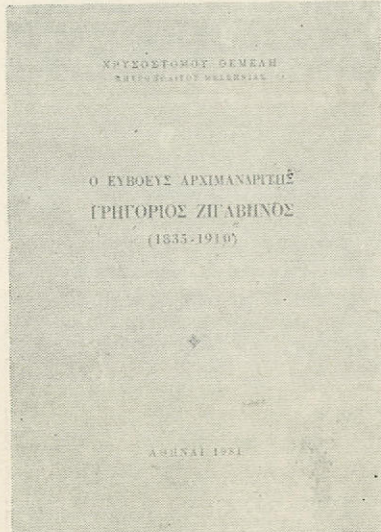
τρική παράσταση τής Σταυρώσεως του Θεανθρώπου. Σε τέσσερις πράξεις και με όλα τὰ πρόσωπα του ιστορικού αυτού γεγονότος, αποδίδεται τὸ θεῖο Πάθος.

Τὸ βιβλίο είναι συμπληρωμένο και με εικόνες, διαλεγμένες ἀπό τὸν ἀπέραντο λειμώνα τής ὀρθόδοξης εἰκονογραφίας μας.

Δημ. Α. Λουκάτου

«ΤΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΑ»

Εἶναι πασίγνωστος στὸν ἑλληνικό χώρο ὁ συγγραφέας, γιὰ τὴν ἐπί-

πολίτη Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου.

Πρόκειται γιὰ τὴν ἀνάδειξη, ὀλοκληρωμένη πιά, μιάς νέας ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐθνικῆς μορφῆς, πού ἀποτελεῖ ἀμρογωνιαῖο λιθάρι στή δομὴ καὶ στήν ἐξέλιξη τοῦ νεότερου ἐθνικοῦ μας βίου.

«Ἡ σπουδαιότης τοῦ κληρικοῦ τούτου ἀνάγεται ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὴν λαμπρότητα τοῦ βίου αὐτοῦ, σημειώνει ὁ σ., ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὸ ἀξιοπρόσεκτον θεολογικὸν συγγραφικὸν ἔργον. Ἐργασθεῖς πιστῶς, φιλοτίμως καὶ φιλοπόνως πρὸς δόξαν καὶ τιμὴν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐν Ἑλλάδι, Μ. Ἀσίᾳ καὶ Γαλίᾳ, κατέστη περίβλεπτος καὶ ἀξιοσέβαστος κληρικὸς ἀνά σύμπασαν τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, τιμῆσας οὐ μόνον τὴν γενέτειραν αὐτοῦ

Ἄρχιμανδρίτου

Ἄδαμ. Δ. Ἀποστολόπουλου

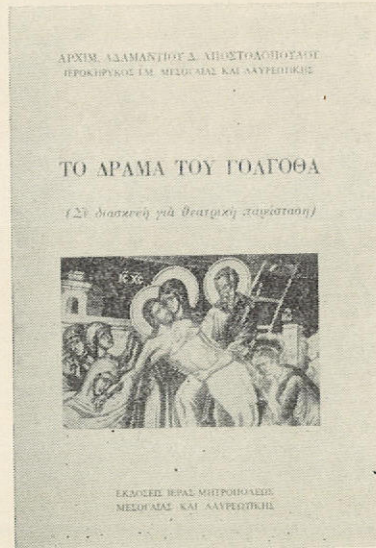
«ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΟΥ ΓΟΛΓΟΘΑ»

Εἶναι ἐπείγουσα ἀνάγκη ἡ τέχνη νὰ βοηθήσει στὶς μέρες μας τὸ κηρυγματικὸ, πνευματικὸ καὶ ποιμαντικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ μουσική, ἡ ποίηση, τὸ θέατρο, πρέπει νὰ ἐπιστρατευθοῦν καὶ στὸ χώρο τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ δώσουν ἔργα πού θὰ φέρουν τὸ εὐαγγελικὸ μήνυμα πιὸ κοντὰ στὸ σύγχρονο ἄνθρωπο.

Μιὰ τέτοια προσπάθεια, δύσκολη ὁπωσδήποτε, ἐπιχειρεῖ κι ὁ ἀρχιμ. Ἄδαμάντιος Ἀποστολόπουλος.

Πρόκειται γιὰ διασκευή σὲ θεα-

πονη καὶ ἐπίμονη ἀγάπη τοῦ στὴν ἑλληνικότητα καὶ στὴν ὀρθοδοξότητα τῆς μακρόχρονης δουλειᾶς του.

Μιὰ ζωὴ διαβάζουμε καὶ παρακολουθοῦμε τὸ ἔργο του, πού γεγραφεὶ καὶ καταγράφει τὶς παραδόσεις, τὶς ρίζες καὶ τὴ βαθύτερη φυσιογνωμία τοῦ λαοῦ μας.

Ἐνα μέρος τῆς τρυφερῆς αὐτῆς καὶ πολυσήμαντης καταγραφῆς εἶναι καὶ τὸ νέο βιβλίο του, ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις «Φιλιππίτη».

Πρόκειται γιὰ ἓνα ἀνθολόγιο με ἦθη καὶ ἔθιμα, ὀνομαστὲς γιορτὲς καὶ συνήθειες τοῦ καθημερινοῦ βίου, πού, μερικὰ ἀπλῶνεται ἀκόμα με-

σα στο πολύμηνο ελληνικό καλοκαίρι και στον πολύμορφο τοπικό χώρο του (από τον Μάη ως τον Αύγουστο), με χωριστές ανεξάρτητες γιορτές...».

Έκτος όμως απ' την παράθεση όλου αυτού του εθνικού, λαογραφικού και εθιμικού πλούτου, ο κ. Λουκάτος είναι κι ένας από τους γλαφυρότερους συγγραφείς.

Ο τρόπος που εκθέτει ή αφηγείται τα «δρώμενα» ή τα «τελούμενα» είναι ό,τι χρειάζεται για προσέγγιση, νοσταλγία και νοερή συμμετοχή.

Κι από την άποψη αυτή το βιβλίο «Τα καλοκαιρινά» είναι μια προσφορά άνυπολόγιστη στο χώρο μας.

Φς

Κώστα Σαρδελή
«Η ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ
Ο ΦΩΤΗΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ»

Ο συγγραφέας και λογοτέχνης Κώστας Σαρδελής, γνωστός από τις μυθιστορηματικές βιογραφίες και τις μελέτες του για θέματα και αντιπροσωπευτικές μορφές της νεότερης ιστορίας μας και της Έλληνορθόδοξης Παράδοσης, κυκλοφόρησε ένα νέο βιβλίο του με τον παραπάνω τίτλο.

Πρόκειται για πρωτότυπη εργασία, που διερευνά τις δυνάμεις εκείνες που επέδρασαν και επιδρούν καταλυτικά στο έλλαδικό κράτος και το λαό μας με σκοπό την αλλοίωση της εθνικής και πνευματικής του φυσιογνωμίας.

Ο Φώτης Κόντογλου δέν αποτελεί στο βιβλίο αυτό του Σαρδελή αντικείμενο μελέτης. Άλλα γίνεται ο συνοδοιπόρος στην αναζήτηση της αλήθειας μέσα στο τέλμα του έλλαδικού κατεστημένου και του άλλοτρωτικού όργιου του γραικυλισμού.

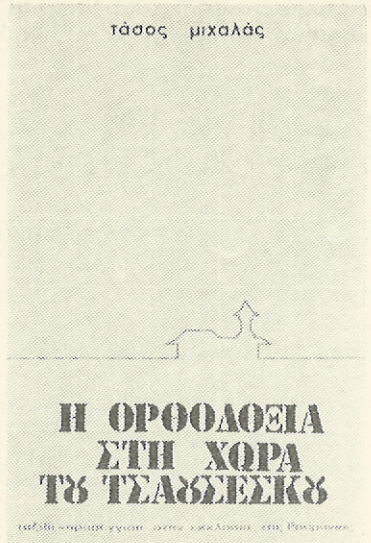
Ο αναγνώστης, με το έργο αυτό θ' αποκτήσει μια νέα αντίληψη και θα έχει μια νέα θεώρηση της ιστορίας του, της πνευματικής, κοινωνικής και εθνικής του ζωής. Είναι ένα βιβλίο - μαρτυρία, παραστατικό, αποκαλυπτικό, αληθινό.

Τάσου Μιχαλά
Η ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΣΤΗ ΧΩΡΑ
ΤΟΥ ΤΣΑΟΥΣΕΣΚΟΥ

Το βιβλίο τούτο του κ. Τ. Μιχαλά είναι το τρίτο μιας σειράς που πραγματικά καινοτομεί με τα θέματα, το ύφος και το περιεχόμενό του. Τα άλλα δυο είναι: «Η Έκκλησία στη Ρωσία, όπως την είδα» και «Αθως, Όρος Άγιο - Πολιτεία άνθρωπινη».

Πρόκειται για μια σπουδαία δουλειά, που με τα φρέσκα κείμενα, το

πλούσιο φωτογραφικό υλικό και προπάντων τη ζωντάνια του, μάς

δίνει ανάγλυφα την εκκλησιαστική εικόνα και το περιεχόμενο της ζωής των τόπων και των χώρων που επισκέπτεται ο συγγραφέας.

Η Όρθοδοξία ζει και δοξάζεται και σ' άλλες χώρες. Πολλές φορές μάλιστα με μεγάλη πνευματική βλάστηση κι ως δοκιμάζεται από ποιήλικες προκλήσεις.

Γεγονότα, περιστατικά, αληθινές εξιστορήσεις λειτουργιών αποτελούν συγκλονιστικά παραδείγματα μίας μαχόμενης Έκκλησίας, που ζει, κινείται και θυσιάζεται χάρη στην άμεση και αποφασιστική στήριξη του Θεού.

Γι' αυτό και οι πιστοί των χωρών αυτών είναι πιο θερμοί χριστιανοί. Η Όρθοδοξία έχει μεγαλύτερη άπληξη στις μάζες. Και ο ιερός κλήρος είναι πιο ταπεινός και πνευματικά δεμένος με το λαό, από άλλες, ελεύθερες Πολιτείες.

Το νέο βιβλίο του Τ. Μιχαλά πρέπει να διαβαστεί απ' όλους τους ορθόδοξους και τους άλλους χριστιανούς. Ξεχωριστά οι λειτουργοί της Έκκλησίας θα καταλάβουν πόση δόξα όφείλουν να προσφέρουν καθημερινά στο Θεό, για τις δωρεές που τους παρέχει στη διακονία τους, στην ελευθερία τους και στη σωτηρία τους. Γιατί πρέπει να τονιστεί πως το ωραίο αυτό βιβλίο, σκιαγραφεί με τρόπο θαυμαστό την ποιότητα της θρησκευτικής ζωής στη Ρουμανία και παράλληλα μάς δίνει «μαθήματα» που πρέπει όλοι οι Έλληνες ν' ακούσουμε. Είναι μαθήματα πίστης, αγάτης, ευθύνης και ταπεινώσης.

Γράφει χαρακτηριστικά στον επίλογο του βιβλίου:

«Η δικιά μας χώρα, όσο κι αν ακολουθεί τους δικούς της ρυθμούς

ιστορικής και κοινωνικής μοίρας, έχει συμφέρον να διατηρεί καθεστώς ισορροπίας και συνεχούς ώθησης στις σχέσεις με τις Βαλκανικές χώρες. Η κοινή Όρθόδοξη Πίστη που αιώνες όλόκληρους ομοιόμορφα κι αδιάβρατα λειτουργεί σ' αυτή την περιοχή και ένοποιεί τους λαούς της, μπορεί κάλλιστα να σταθεί το πρότυπο και η πηγή προς αυτή την κατεύθυνση».

Φς

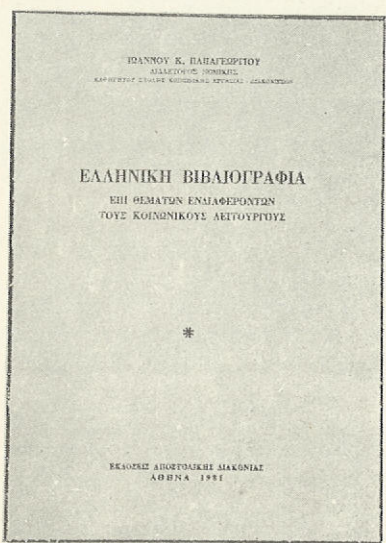
Γωάννου Κ. Παπαγεωργίου, δ.Ν.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Επί θεμάτων ενδιαφερόντων τούς κοινωνικούς λειτουργούς

Όσο και αν φαίνεται ειδικό το βιβλίο αυτό του κ. Γ. Κ. Παπαγεωργίου, έρχεται να καλύψει ένα μεγάλο κενό.

Η Κοινωνική Έργασία σήμερα, ως εκδήλωση των νεότερων τάσεων για έπιστημονική θεμελίωση του κοινωνικού Κράτους, αποτελεί μια πραγματικότητα, που πρέπει να έ-

δραιωθεί πάνω στις έρευνες, τις μελέτες και τα πορίσματα.

Ο σ. έρχεται άκριβώς να μάς προσφέρει όλο αυτό τον πλούτο της βιβλιογραφίας μέσα σε 250 πυκνωτυπωμένες σελίδες.

Είναι μια αξιόλογη, σοβαρή και πρωτότυπη δουλειά. Μπορεί ν' αξιοποιηθί από τον καθένα που ασχολείται με την εξέλιξη της Κοινωνικής Έργασίας στον τόπο μας και την αναγκαιότητα όλων των τομέων της λειτουργίας των Κοινωνικών Στελεχών.

Στο βιβλίο αυτό θα βρεί κανείς όλη τη σύγχρονη, ελληνική και ξένη, βιβλιογραφία που αναφέρεται και στο σημαντικό έργο των Κοινωνικών λειτουργών.

Φς

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ

Προβλήματα πού έχουν σχέση με την άναγνώριση τής ιεροψαλτικής τους υπηρεσίας, τόν συνυπολογισμό της για τή χορήγηση χρονοεπιδόματος, άκόμη και για τήν προσφορά τών υπηρεσιών τους στους ιεροούς Ναούς άντιμετωπίζουν όσοι από τούς 'Ιεροψάλτες έχουν και τήν ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου ή υπαλλήλου Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. Συγκεκριμένα:

1. 'Ο ύπουργός Προεδρίας τής Κυβερνήσεως κ. 'Αγαμ. Κουτσόγιωργας, άπαντώντας σέ σχετικό έρώτημα του ύπουργείου Πολιτισμού και 'Επιστημών, με τδ ύπ' άρ. ΔΙΚΠΡ)Φ. 322)3)Α2084)8.9.82 έγγραφο του καθόρισε:

«'Απαγορεύεται στους υπαλλήλους σας νά εργασθούν, μ' όποια δήποτε εργασιακή σχέση, ως ιεροψάλτες σέ ι. ναούς, οι όποιοι ως γνωστόν, είναι Ν.Π.Δ.Δ. 'Η παράβαση τής άπαγορεύσεως αύτης τιμωρείται ποινικά, ως παράβαση καθήκοντος, με ποινή φυλακίσεως τουλάχιστον ένός έτους και πειθαρχικά (παρ. 5 του άρθρου 1 του νόμου 1232)82)».

2. 'Εξ άλλου, με τδ ύπ' άρ. ΔΙΚΠΡ)Φ 344)136)Α7034)15.7.82 έγγραφο του προς τδ Νομάρχη 'Αττικής, άπαντά σέ ύποβληθέν έρώτημα και γράφει:

Με τίς άποφάσεις του Συμβουλίου 'Επικρατίας 4078)79 'Ολομ., και 3314)79 Γ' Τμήμ., έγινε δεκτό, ότι από τίς διατάξεις του άρθρου 103 του Συντάγματος, του άρθρου 64 του Α.Ν. 2200)40 και του άρθρου 53 του ύπ' άρ. 2)1969 Κανονισμού τής Δ. Ι. Συνόδου, «σέ συνδυασμό με τή φύση και τή μορφή τών υπηρεσιών πού προσφέρουν οι ιεροψάλτες στην 'Εκκλησία, πρακτύπει ότι οι υπηρεσίες τών ιεροψαλτών άποτελούν άναπόσπαστο μέρος τής άσκήσεως τής λατρείας και είναι ξένες προς τήν άσκηση διοικήσεως ή διοικητικών έργων. Γι' αυτό, οι ιεροψάλτες δέν είναι διοικητικοί υπάλληλοι του νομικού προσώπου τών ι. ναών, ούτε ή υπηρεσία τους είναι πραγματική δημόσια υπηρεσία για καμιά περίπτωση, ώστε δέν μπορεί νά συνυπολογισθεί για ένταξη, χορήγηση χρονοεπιδόματος κ.λπ.».

3. Σέ έκτέλεση, προφανώς, τής άνωτέρω ύπουργικής άποφάσεως, τδ Γενικό Λογιστήριο του Κράτους κοινοποίησε σ' όλα τά 'Υπουργεία και τίς Νομαρχίες τδ ύπ' άρ. 116869)2953)28.9.1982 έγγραφο του. Μ' αυτό γνωστοποιείται ότι ή προύπηρεσία του ιεροψάλτη δέν λαμβάνεται ύπόψη για τή χορήγηση του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας. Χρόνος ένάρξεως έφαρμογής όρίζεται ή 1η 'Οκτωβρίου 1982, όποτε θά παύσει νά καταβάλλεται τδ ηύξημένο αυτό χρονοεπίδομα, αλλά δέν θά άναζητηθούν όσα καταβλήθηκαν μέχρι 30.9.82, έκτός άν τά άρμόδια όργανα έκδόσουν «καταλογιστικές πράξεις ή φύλλα μεταβολών και έλλείψεων, όποτε θά άκολουθηθεί ή διαδικασία πού προβλέπεται από τίς σχετικές διατάξεις του άρθρου 28 του Ν.Δ. 321)69 και του άρθρου 22 του Π.Δ. 774)80. 'Εξυπακούεται —άναφέρει τδ έγγραφο— ότι για τούς εφημερίους έξακολουθεί νά ισχύει ή διάταξη τής παρ. 2 του άρθρου 2 του Νόμου 1160)1981».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΛΕΚΚΟΣ

— 'Ανδριοπούλου Βασιλική, Προεσβυτέρα, Γ)6, έτη υπηρεσίας 29, σύνταξη 8.246, εφάπαξ 350.640.

— Τζαβολάκης 'Εμμαν., Ιερεύς, Δ)7, έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 24.062, οίκογ. επίδομα 1.816, εφάπαξ 409.543.

— Μάλτας Νικόλαος, Ιερεύς, Γ)6, έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, εφάπαξ 426.118.

— Δημητριάδα 'Αφροδ., Προεσβυτέρα, Α)2, έτη υπηρεσίας 26, σύνταξη 9.756, εφάπαξ 414.333.

— Πετρόπουλος Γεώργιος, Ιεροψάλτ., έτη υπηρεσίας 24, σύνταξη 10.000, οίκογ. επίδομα 1.816, εφάπαξ 123.269.

— Γρηγοριάδης Χρυσόςτ., Ιερεύς, Α)2, έτη υπηρεσίας 24, σύνταξη 19.106, εφάπαξ 404.875.

— Στάθης Νικόλαος, Ιερεύς, Α)2, έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 39.804, οίκογ. επίδομα 1.816, εφάπαξ 601.451.

— Καραγεωργίου Μιχαήλ, Ιερεύς, Δ)7, έτη υπηρεσίας 27, σύνταξη 13.956, οίκογ. επίδομα 1.816, εφάπαξ 329.149.

— Σουγιουλτζής Παχώμ., Ιερεύς, Δ)7, έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 24.062, εφάπαξ 408.253.

— Χαριζόπουλος 'Αλέξ., Ιερεύς, Γ)6, έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οίκογ. επίδομα 1.816, εφάπαξ 438.617.

— Μναρής Σταμάτιος, Ιερεύς, Γ)6, έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οίκογ. επίδομα 1.816, εφάπαξ 438.617.

— Μαυρικάκης Ζαχαρ., Ιερεύς, Δ)7, έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 24.062, οίκογ. επίδομα 1.816, εφάπαξ 423.535.

— Μιχαλοχρηστάς Δημ., Ιερεύς, Β)4, έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 30.427, οίκογ. επίδομα 1.816, εφάπαξ 481.723.

— 'Αργυρόπουλος Βασ., Ιερεύς, Δ)7, έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 24.062, οίκογ. επίδομα 1.816, εφάπαξ 422.091.

— Δατσώνας Κων., Ιερεύς, Δ)7, έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 24.062, οίκογ. επίδομα 1.816, εφάπαξ 416.298.

— Αύλιανός Βίκτωρ, Ιερεύς, Γ)6, έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οίκογ. επίδομα 1.816, εφάπαξ 428.620.